

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студента Сахно Володимира Ігоревича

(ПІБ)

академічної групи 072-16-1

(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Цуркан І.М.			
Рецензент	Бурлай Н.І.			
Нормоконтролер	доц. Доценко О.О.			

Дніпро
2020

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)

_____ **О.В.Єрмошкіна**
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 2020 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

студенту Сахно Володимир Ігоревичу академічної групи 072-16-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

На тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)»
затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від _____ 20 р. № _____ -л

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, - апробація результатів, публікації, структура роботи	04.05.2020-07.05.2020
Розділ 1	Теоретичні засади фінансового планування та прогнозування на підприємства	08.05.2020-17.05.2020
Розділ 2	Аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ НВП «Промвок»	18.05.2020-26.05.2020
Розділ 3	Планування фінансових показників діяльності ТОВ НВП «Промвок»	27.05.2020-02.06.2020
ВИСНОВКИ		03.06.2020-04.06.2020
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	05.06.2020-07.06.2020

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Цуркан І.М.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 21.04.2020р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 08.06.2020 р.

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

Сахно В.І.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Сахно В.І. Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»).

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». - Національний технічний університет "Дніпровська політехніка". - м. Дніпро, 2020.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування показників діяльності підприємства, які мають вплив на ефективність функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування показників діяльності підприємств.

Метою дипломної роботи є визначення та обґрунтування найкращого методу планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

У вступі обґрунтована актуальність обраної теми, поставлено мету та задачі дипломної роботи. У першому розділі досліджено методичні підходи до аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, методів планування та прогнозування показників підприємств.

У другому розділі виконано аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ НВП «Промвок».

У третьому розділі дипломної роботи визначено найкращий метод планування показників діяльності для досліджуємого підприємства.

Рекомендації щодо найкращого з розглянутих варіантів планування можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ НВП «Промвок».

ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ, БАЛАНС, ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ, ПЛАНУВАННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, МЕТОД КОВЗНИХ СЕРЕДНІХ, МЕТОД БРАУНА, МЕТОД ЕКСПОНЕНЦІАЛЬНОГО ЗГЛАДЖУВАННЯ

ABSTRACT

Sakhno V.I. Planning the indicators of financial and economic activity of an enterprise (in terms of the research and development enterprise "Promvok" Ltd).

Qualification work of the bachelor in speciality 072 – “Finance, Banking and Insurance”. – National Technical University "Dniprovska Polytechnic", Dnipro, 2020.

The object of study in the thesis work is the process of indicators planning of the company which have an impact on the efficiency of the operation of the enterprise in modern economic conditions.

The subject of the study is theoretical, methodological and practical aspects of planning of indicators of the enterprise.

The purpose of the thesis is to define and find the best method of planning the indicators of financial and economic activity of the enterprise.

In the introduction substantiates the relevance of the chosen topic, sets the goal and objectives of the thesis. In the first section the methodical approaches to the analysis of financial and economic activity of the enterprise, methods of planning and forecasting of indicators of enterprises are researched.

In the second section the analysis of indicators of financial and economic activity of the company "Promvok" Ltd is described.

In the third section of the thesis the best method of indicators planning for the investigated enterprise is identified.

Recommendations on the best of the considered planning options can be applied in the further activities of "Promvok" Ltd.

FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY, CLASSIFICATION, BALANCE, FINANCIAL INDICATORS, PLANNING, FORECASTING, MOVING AVERAGE METHOD, BROWN'S METHOD, EXPONENTIAL SMOOTHING METHOD

ЗМІСТ

	Стр
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	10
1.1. Фінансово-господарська діяльність підприємства і прибуток як основний її фінансовий результат	10
1.2. Узагальнення існуючих методик аналізу фінансового стану підприємства.....	23
1.3. Методологічні підходи фінансового планування та прогнозування фінансово – господарської діяльності підприємства.....	33
Висновки до розділу 1.....	44
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЮГСИНТЕЗ».....	46
2.1. Коротка характеристика ТОВ НВП «Промвок».....	46
2.2. Аналіз майнового стану ТОВ НВП «Промвок».....	47
2.3. Оцінка ділової активності ТОВ НВП «Промвок».....	53
2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства.....	56
2.5. Аналіз платоспроможності та ліквідності ТОВ НВП «Промвок».....	64
2.6. Аналіз показників прибутковості ТОВ НВП «Промвок».....	69
2.7. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ НВП «Промвок».....	72
Висновки до розділу 2.....	73
РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ НВП «ПРОМВОК».....	76
3.1. Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ НВП «Промвок» за алгоритмічними методами.....	76
3.1.1. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом ковзної середньої.....	76
3.1.2. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості	

реалізованої продукції підприємства методом експоненціального згладжування.....	82
3.1.3. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства адаптивним методом Брауна.....	87
3.2. Вибір найкращого методу прогнозування показників діяльності підприємства ТОВ НВП «Промвок»	94
Висновки до розділу 3.....	96
ВИСНОВКИ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	99
ДОДАТКИ	107

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансове планування є визначною складовою процесу управління діяльністю та розвитком вітчизняних суб'єктів господарювання. У процесі його здійснення окреслюють головні цілі та завдання існуючого бізнесу або передбачують чіткі орієнтири для новостворених фірм, розробляється план для їх здобування в сучасних ринкових умовах господарювання значення фінансового планування часто недооцінюють. Досвід багатьох суб'єктів господарювання розвинених країн показує, що за сучасного ринку та жорсткої конкуренції на ньому, фінансове планування є однією з найважливіших умов їхньої успішної діяльності. Це зумовлює необхідність проведення наукового дослідження проблематики фінансового планування в діяльності суб'єктів господарювання України.

Водночас, особливого значення набуває підвищення ефективності фінансового планування підприємств в умовах інтеграції України у світове господарство та європейський економічний простір зокрема.

Теоретичні та практичні аспекти аналізу і прогнозування фінансового стану та фінансових показників підприємства глибоко досліджені у працях вітчизняних вчених: Білик М.Д., Бланка І.О., Буряка Л.Д., Василика О.Д., Даниленко А.І., Загородніого А.Г., Зятковського І.В., Костирко Л.А., Нестор О.Ю., Сенчагова В.К., Огородник С.Я., Опаріна В.М, Павлюк К.В., Поддєрьогіна А.М., Романенко О.Р., Федосова В.М. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є визначення та обґрунтування найкращого методу планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи поставлені та вирішені такі задачі:

- узагальнено існуючі методики аналізу фінансового стану підприємства;
- розкрито методи фінансового планування та прогнозування фінансово – господарської діяльності підприємства;

- проаналізовано фінансовий стан підприємства;
- визначено найкращий метод планування показників діяльності підприємства;

- розраховано прогностні показники валового прибутку;

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування показників діяльності підприємства, які мають вплив на ефективність функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування показників діяльності підприємств.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань, поставлених у дослідженні, використовувалися такі загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання: діалектичного пізнання (при дослідженні особливостей фінансового планування і прогнозування підприємств), фінансового аналізу (в процесі аналізу фінансової звітності ТОВ НВП «Проомвок»), теоретичного узагальнення і системного аналізу (при систематизації методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємств), метод прогностної екстраполяції (для прогнозування фінансових показників діяльності підприємства), графічний і табличний (під час наочного подання результатів проведеного дослідження та встановлення зв'язку між ними).

Інформаційна база. Теоретичну і методичну основу дослідження склали загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо аналізу та планування фінансово-господарської діяльності підприємства підприємств, чинні законодавчі та нормативні акти України та звітні дані досліджуємого підприємства.

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Прикладна цінність. Пропозиції кваліфікаційної роботи щодо планування показників діяльності ТОВ НВП «Промвок» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення бакалаврської дипломної роботи, її теоретичні та практичні висновки і рекомендації доповідались і обговорювались на студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації» (Дніпро, 15-17 квітня 2020 року).

Особистий внесок. Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист одержано автором самостійно на підставі критичного аналізу літературних джерел, даних фінансової звітності підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і одного додатку. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 106 сторінок комп'ютерного тексту; робота включає 26 таблиці, 15 рисунків, 1 додаток. Список використаних джерел містить 75 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Фінансово-господарська діяльність підприємства і прибуток як основний її фінансовий результат

Складні процеси, які відбуваються в економіці України, вимагають поглиблення знань з теоретичних і практичних питань управління господарською діяльністю вітчизняних підприємств для досягнення й підтримки високого рівня фінансової стійкості та конкурентоспроможності [1].

Важливим та значимим для науки аграрного права є питання щодо поняття «господарська діяльність», «виробничо-господарська діяльність», «фінансова діяльність» сільськогосподарських підприємств, а також проведення раціональної інтерпретації, визначення їх змісту й істотних ознак. Тому існує потреба у встановленні зв'язків єдності та диференціації зазначених категорій. У цьому контексті необхідно вирізнити співвідношення понять «господарська діяльність», «виробничо-господарська діяльність» та «фінансова діяльність» сільськогосподарських підприємств.

Аналіз положень як загальних, так і спеціальних законів, а також теоретичних розробок представників господарсько-правової та аграрноправової науки свідчить про неоднозначність у підходах щодо наведених понять.

Поняття «господарська діяльність», без сумніву, є головним поняттям господарського права, а отже, основним інструментом всього правового регулювання економіки. Стратегія і тактика державного управління економікою, увесь термінологічний апарат господарського законодавства будуються навколо поняття «господарська діяльність» [2]. Узагальнюючи погляди науковців на категорію «господарська діяльність підприємства» (табл. 1.1), наведемо та прокоментуємо найбільш розповсюджені дефініції цього поняття.

Таблиця 1.1

Сутнісне наповнення поняття «господарська діяльність підприємства»

Автор	Визначення
Господарський кодекс [3]	Діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
Податковий кодекс [4]	Діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, дорученнями та агентськими договорами.
Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [5]	Будь-яка діяльність, зокрема підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару
Методика визначення відносин контролю [6]	Діяльність юридичних осіб, зокрема органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю та/або фізичних осіб з виробництва, реалізації, придбання товарів, а також здійснення ними контролю над іншою юридичною чи фізичною особою.
О.М. Вінник [7]	Суспільно-корисна діяльність суб'єктів господарювання щодо виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою їх реалізації за плату (як товару), що ґрунтується на поєднанні приватних і публічних інтересів, здійснюється професійно та зазнає значного регулювання з метою соціального спрямування економіки.
Т.С. Васильєва [8]	Суспільно корисна діяльність суб'єктів господарювання щодо систематичного виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою реалізації їх за плату (як товару).
А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк [9]	Будь-яка діяльність, зокрема підприємницька, пов'язана з виробництвом та обміном (реалізацією) матеріальних та нематеріальних благ, що є товаром.
В.Г. Швець [10]	Діяльність, що пов'язана з виробництвом, обміном і споживанням матеріальних і нематеріальних благ
В.В. Лаптев [11]	Діяльність, яка пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції, виконанням робіт та наданням послуг, а також із забезпеченням їх виробників необхідними ресурсами.

На основі проведеного аналізу відзначимо, що серед вчених і практиків існують неоднозначні погляди щодо трактування господарської діяльності підприємства. Крім того, сутність цього поняття по-різному розкривається в різних нормативно-правових актах, що й зумовлює необхідність аналізу таких джерел.

У науковій літературі вважається, що закріплене в Господарському кодексі України визначення господарської діяльності є найповнішим та містить більш детальну характеристику господарської діяльності, ніж поняття, що закріплені в інших нормативно-правових актах. Однак, як зазначають дослідники, зокрема В.М. Гайворонський і В.П. Жушман, до цього слід додати, що господарювання означає здійснення економічно значущої діяльності, метою якої є здобуття господарської вигоди, тобто не тільки одержання прибутку, але й задоволення суспільних потреб. Адже задоволення суспільних потреб є кінцевою метою виготовлення продукції у виробничій системі з використанням природних ресурсів. Саме потреби є рушійною силою розвитку виробництва, збереження і відтворення природних ресурсів [12, с. 3]. Фактично така позиція відображена в інших нормах Господарського кодексу (ч. ч.1, 2 ст. 3), проте не знайшла свого вираження у визначенні поняття, що свідчить про необхідність його доповнення та внесення чіткості у визначення його змісту [1].

І останнє з прийнятих на законодавчому рівні визначень господарської діяльності наведено у Податковому кодексі від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [3]. Податковий кодекс трактує господарську діяльність виключно як підприємницьку діяльність, оскільки зазначає спрямування такої діяльності на отримання доходу, тому не враховує наявність некомерційної господарської діяльності, яка може здійснюватися і без мети одержання прибутку. Проте у Податковому кодексі зазначається, що господарська діяльність може провадитися як господарюючим суб'єктом самостійно, так і через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами, що розширює сутність поняття.

Відсутність єдиного трактування господарської діяльності у чинних нормативно-правових актах не тільки не сприяє гармонізації господарського законодавства, але й вносить плутанину щодо його використання, що обумовлює наявність значної кількості різного роду практичних проблем.

Вирішити ці проблеми у своїх дослідженнях пропонує, зокрема, О.М. Вінник [7], який розглядає господарську діяльність через призму підприємницької діяльності, зазначаючи метою виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг їх реалізацію за плату (як товару), отже, не враховує наявність некомерційної господарської діяльності. Автор підкреслює такі характеристики господарської діяльності, як суспільна корисність та професійність, а також робить акцент та регулюванні господарської діяльності з метою соціального спрямування економіки. Т.С. Васильєва [8] у своїх дослідженнях також розглядає господарську діяльність як суспільно корисну та акцентує увагу на її систематичності. Автор, як і попередні дослідники, розглядає лише комерційну діяльність та не враховує те, що господарська діяльність може здійснюватися і без мети одержання прибутку. В.В. Лаптев [11] у своїх дослідженнях підходить досить стримано до трактування поняття «господарська діяльність» і, на нашу думку, не розкриває його сутність повною мірою. Автор акцентує увагу на тому, що господарська діяльність пов'язана із забезпеченням виробників товарів, робіт послуг необхідними ресурсами, однак не пояснює, які ресурси має на увазі, що не дає змогу розкрити сутність цього поняття.

Необхідно зазначити, що господарська діяльність сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю врегульована нормами Господарського кодексу України і Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06 лютого 2018 р. [13]. Загалом господарська діяльність усіх сільськогосподарських підприємств в тому числі товариств з обмеженою відповідальністю, врегульована правовими нормами як загальних, так і спеціальних законів, підзаконними нормативно-правовими актами, а також Статутами конкретно взятих сільськогосподарських підприємств. Останні здійснюють свою господарську діяльність як самостійно, так і на коопераційних засадах з іншими суб'єктами господарювання. Мають право вступати в договірні відносини з будь-якими державними, комунальними, приватними комерційними і громадськими некомерційними

підприємствами, установами, та організаціями, з окремими громадянами, самостійно вибирати партнерів, зокрема зарубіжних, для укладення договорів [14, с. 167]. Таким чином, з огляду на викладене, змістом господарської діяльності сільськогосподарських підприємств є вільний вибір і свобода здійснення такої діяльності відповідно до вимог чинного законодавства, з наданням гарантій доступу до матеріально-технічних, фінансових, інформаційних, природних і трудових ресурсів.

В аграрно-правовій літературі звертається увага на особливості господарської діяльності в сільському господарстві. Сутність якої полягає в тому, що аграрне виробництво пов'язане з використанням землі як основного засобу виробництва, наявності спеціальних форм організації й ведення виробництва, особливого правового регулювання господарської діяльності, з урахуванням біологічного циклу в сільськогосподарській діяльності, особливостей контролю за власністю на землю та інші природні об'єкти, державного регулювання умов, в яких функціонує аграрний сектор економіки, особливостей конкурентноспроможності сільського господарства, особливостей функціонування ринку товарної сільськогосподарської продукції, вагомого соціально-політичного й культурного значення розвитку селянства [15, с. 283].

Варто зауважити, що значний обсяг господарської діяльності у сільському господарстві здійснюється з урахуванням моніторингу ринків матеріально-технічного забезпечення й обслуговування сільськогосподарських підприємств, збуту ними товарної аграрної продукції, залучення інвестицій, упровадження науково-технічних досягнень в аграрне виробництво та ін. При цьому законодавець встановлює певні обмеження щодо здійснення такої діяльності [16, с. 87–88]. Про те, зважаючи на широке розуміння й особливості господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, яка включає різні спектри напрямів її здійснення, представники аграрно-правової науки зауважують, що при здійсненні такої діяльності визначальною має бути

діяльність щодо виробництва, переробки, реалізації сільськогосподарської продукції [17, с. 118].

Наведене дає змогу зробити висновок, що господарська діяльність не просто охоплює виробничу діяльність, а й визначає останню як основною і важливою діяльністю сільськогосподарських підприємств. Тому слушно зазначає О.М. Пащенко, що господарська діяльність сільськогосподарських підприємств – це діяльність суб'єктів аграрного господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт або надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Автор до сфери аграрних господарських відносин включає виробничо-господарську та інші відносини [18, с. 166].

Свого часу питанням щодо виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств приділялась увага в правовій літературі. Існують різні підходи до визначення поняття «виробничо-господарської діяльності». Так, професори В.З. Янчук і В.С. Шелестов виробничо-господарську діяльність сільськогосподарських підприємств розглядали як врегульовані нормами аграрного права відносини, які спрямовані на виробництво продукції сільського господарства (продуктів харчування, продовольства і сировини рослинного й тваринного походження, а також на її переробку, зберігання та реалізацію з метою отримання прибутку [19, с. 246].

М.В. Гребенюк виходить з того, що виробничо-господарська діяльність сільськогосподарських товаровиробників є сільськогосподарська діяльність, спрямована на вироблення та реалізацію сільськогосподарської продукції, а також виконання робіт і надання послуг сільськогосподарського призначення [20, с. 285].

Таким чином, в цілому, можна погодитися з авторськими підходами тільки зазначених науковців, щодо розуміння виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Дійсно така діяльність здійснюється відповідно до приписів чинного законодавства. Основними ознаками здійснення даної діяльності є: а) виробництво товарної аграрної

продукції, продуктів харчування, продовольства і сировини для промисловості тваринного й рослинного походження; б) переробка, зберігання, транспортування, реалізація аграрної продукції в переробленому або не переробленому вигляді; в) отримання прибутків тощо.

Разом із тим, необхідно звернути увагу на те, що сільськогосподарські підприємства, як юридичні особи приватного й публічного права, по-перше, наділені спеціальною право- та дієздатністю щодо використання природних ресурсів в процесі здійснення аграрного виробництва, як основних засобів його здійснення. Мова йде, по-перше, про використання земель сільськогосподарського призначення, лісокористування, надрокористування, а також використання тваринного й рослинного світу, враховуючи ступінь економічного ризику й правові підстави такого використання. По-друге, наявності спеціалізації конкретного сільськогосподарського підприємства, яка є формою суспільного поділу праці, що має чітко виражений зональний характер і проявляється у територіальному розміщенні та поділу на окремі види виробництва.

Отже, виробничо-господарська діяльність сільськогосподарських підприємств, як юридичних осіб, наділених спеціальною право- та дієздатністю – це врегульовані нормами аграрного та інших галузей права відносини пов'язані, виходячи із спеціалізації, з виробництвом сільськогосподарської продукції, її переробкою зберіганням, та реалізацією, а також виробництвом інших матеріальних цінностей, що мають вартісний вираз з метою отримання прибутку.

Виробничо-господарська діяльність сільськогосподарських підприємств є домінуючою й основною їхньою діяльністю. Вона спрямована на реалізацію статутних цілей, завдань сільськогосподарського підприємства, наділених спеціальною правосуб'єктністю, тобто на розвиток галузей виробництва: а) основної – тваринництво й рослинництво; б) додаткової – птахівництво, рибництво, бджільництво, садівництво овочівництво та ін.; в) допоміжної – переробка, торгівля тощо.

В організаційній і керівній роботі підприємств фінансова діяльність займає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність і повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою й іншими суб'єктами господарювання [21].

В умовах економічної кризи утримання фінансового стану підприємства на належному рівні в усіх сферах діяльності потребує правильної організації фінансової діяльності на підприємстві.

Проблеми організації фінансової діяльності підприємства були відображенні у наукових працях таких вчених, як: Л. С. Мартюшева, В. І. Аранчій, Г. М. Азаренкова, А. М. Поддєрьогін, М. М. Бердар, А. Г. Загородній, І. В. Зятковський, О. О. Терещенко, В. М. Опарін [9, 22-29]. Однак незважаючи на значну кількість робіт присвячених проблемам організації фінансової діяльності підприємств в даний час не існує єдиного підходу до визначення сутності фінансової діяльності підприємства.

Будь-яке підприємство прагне ефективно використовувати наявні фінансові ресурси, що є одним із завдань фінансової діяльності. Вона може допомогти забезпечити своєчасність та повноту фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання. У науковій літературі існує досить велика кількість трактувань поняття «фінансова діяльність підприємства», проте відсутність єдиної думки про його трактування ускладнює організацію фінансової діяльності підприємства. Різні погляди щодо визначення сутності категорії «фінансова діяльність підприємства» вітчизняними вченими та законодавчими актами наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Критичний аналіз поняття «фінансова діяльність підприємства»

№	Автори, джерела	Визначення	Коментар
1	2	3	4
1	Господарський кодекс України [10]	Фінансова діяльність суб'єктів господарювання включає грошове та	Діяльність, пов'язана з фінансовим

Продовження табл.1.2

1	2	3	4
		інше фінансове посередництво, страхування, а також допоміжну діяльність у сфері фінансів і страхування.	посередництвом.
2	П(С)БО [11], Мартюшева Л. С., Меренкова Л.О. [1]	Діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного та позичкового капіталу підприємства (який не є результатом операційної діяльності)	Діяльність, пов'язана із формуванням та розподілом фінансових ресурсів підприємства.
3	Аранчій І. В. [2]	Особливий вид діяльності персоналу підприємства з формування та використання фінансових ресурсів. Фінансова діяльність повинна бути організована так, аби рішення, що приймаються з управління фінансами, були найефективніші за наявних обмежень, якими є брак коштів у підприємства та особливості середовища бізнесу.	Фінансова діяльність розглядається як діяльність персоналу підприємства, що направлена на прийняття найефективніших рішень з управління фінансовими ресурсами.
4	Азаренко Г. М. [3]	Діяльність суб'єкта господарювання, що реалізується шляхом використання відповідних форм і методів фінансового забезпечення функціонування підприємств для досягнення ними основної мети – отримання доходів.	Діяльність, що забезпечує функціонування підприємства шляхом використання фінансових інструментів.
5	Поддєрьогін А. М. [4]	Система форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей.	
6	Бердар М. М. [5]	Діяльність, пов'язана з організацією фінансів підприємства та здійснення відповідно до цілей і завдань стратегії економічного розвитку господарюючого суб'єкта. Ця діяльність пов'язана із формуванням активів та фінансової структури капіталу	Діяльність щодо формування економічних та фінансових ресурсів, направлена на реалізацію стратегії економічного розвитку підприємства.
7	Загородній А. Г. [6]	Діяльність спрямована на забезпечення фінансовими ресурсами поточної операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.	Метою діяльності є забезпечення підприємства фінансовими ресурсами
8	Зятковський І. В. [7]	Діяльність суб'єкта господарювання, пов'язана з мобілізацією фінансових ресурсів, необхідних для виконання завдань, які поставив перед ним його засновник.	Під фінансовою діяльністю розуміється мобілізація фінансових ресурсів для задоволення потреб власника

Продовження табл.1.2

1	2	3	4
9	Терещенко О. О. [8]	Фінансова діяльність, яку одночасно розглядають у вузькому та широкому значеннях. У вузькому значенні основний зміст фінансової діяльності полягає у фінансуванні підприємства (надходження власного капіталу із зовнішніх джерел, отримання позик, погашення позик, сплата дивідендів). У широкому значенні під фінансовою діяльністю розуміють усі заходи, пов'язані з мобілізацією капіталу, його використанням, примноженням (збільшення вартості) та поверненням.	Діяльність щодо формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Господарський кодекс України визначає фінансову діяльність суб'єктів господарювання через призму фінансового посередництва. Проте дане пояснення досліджуваної категорії не в повній мірі відображає її сутність та розглядає лише окремий випадок фінансової діяльності суб'єктів господарювання, які займаються наданням фінансових послуг та є фінансовими посередниками [3]. Аналіз інших думок щодо визначення сутності фінансової діяльності підприємств довів, що найбільш поширеними є два підходи до розкриття її змісту.

Низка авторів, таких, як: Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова, В. І. Аранчій, М. М. Бердар, А. Г. Загородній, І. В. Зятковський, О. О. Терещенко [9, 22, 23, 26, 27, 28] визначають сутність фінансової діяльності через розкриття її функціонального призначення. В рамках даного підходу під фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання розуміється діяльність щодо фінансового забезпечення – формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. Більш широко поняття фінансової діяльності трактується М. М. Бердаром [26], який розглядає його як діяльність щодо формування не тільки фінансових, а й економічних ресурсів з метою реалізації стратегії економічного розвитку підприємства. У визначенні І. В. Аранчія [23], поряд із функціональним призначенням, особлива увага приділяється управлінському аспекту, відповідно до якого фінансова діяльність розглядається як діяльність

персоналу підприємства, направлена на прийняття найефективніших рішень з управління фінансовими ресурсами. Відповідно до іншого підходу, представниками якого є Г. М. Азаренкова та А. М. Поддєрьогін [24, 25], фінансову діяльність необхідно розглядати, вказуючи на її інструменти – систему форм і методів. Незважаючи на те, що вчені даного напрямку зосереджують увагу на інструментах, вони також не заперечують функціональне призначення фінансової діяльності – фінансове забезпечення, що і є ключовою позицією при визначенні сутності досліджуваного поняття. В результаті проведеного аналізу наукової літератури уточнено поняття «фінансова діяльність підприємства» з позиції процесного підходу. Таким чином, під фінансовою діяльністю підприємства слід розуміти цілеспрямований процес формування та ефективного використання фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта для забезпечення його діяльності з метою досягнення поставлених цілей [30]. Виходячи із економічної сутності категорії «фінансова діяльність підприємства» можна сформулювати її завдання, найбільш загальним із яких є фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності; пошук резервів збільшення доходів, прибутку, підвищення рентабельності та платоспроможності; виконання фінансових зобов'язань перед суб'єктами господарювання, бюджетом, банками; мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для фінансування виробничого й соціального розвитку, збільшення власного капіталу; контроль за ефективним, цільовим розподілом та використанням фінансових ресурсів [25]. Для реалізації завдань, що вирішуються в процесі фінансової діяльності, необхідно визначити її напрями, основні та найбільш загальні з них представлені на рис. 1.1 [25].

Зазначені напрями фінансової діяльності підприємства відображають її функціональне призначення, передбачають аналіз, оцінку, оперативне, поточне та стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства для забезпечення ефективності їх формування та використання.

Рис. 1.1. Основні напрями організації фінансової діяльності підприємства

Поточна й оперативна фінансова робота на підприємстві спрямовується на практичне втілення фінансового забезпечення підприємницької діяльності, постійну підтримку платоспроможності на належному рівні [21].

Прибуток є результатом всієї господарської діяльності. Основна ознака дієвості фінансового механізму забезпечення прибуткової діяльності підприємства – це створення умов для здійснення ним господарської діяльності та регулювання фінансових потоків цієї сфери.

Роль і значення прибуткової господарської діяльності підприємства ілюструє рис. 1.2. [31].

Дослідження природи господарської діяльності у тому випадку, коли вона здійснюється підприємством, завжди є актом своєрідної рефлексії. Тому господарська діяльність в аспекті наявності у ній «прибуткової» мети в основному є підприємницькою, тобто суб'єкт, який здійснює таку діяльність, в загальному старається організувати її таким чином, щоб доходи перевищували витрати, не позбавляючи себе можливості забезпечувати свій належний фінансовий добробут. Прибуток в основному виконує функцію захисту

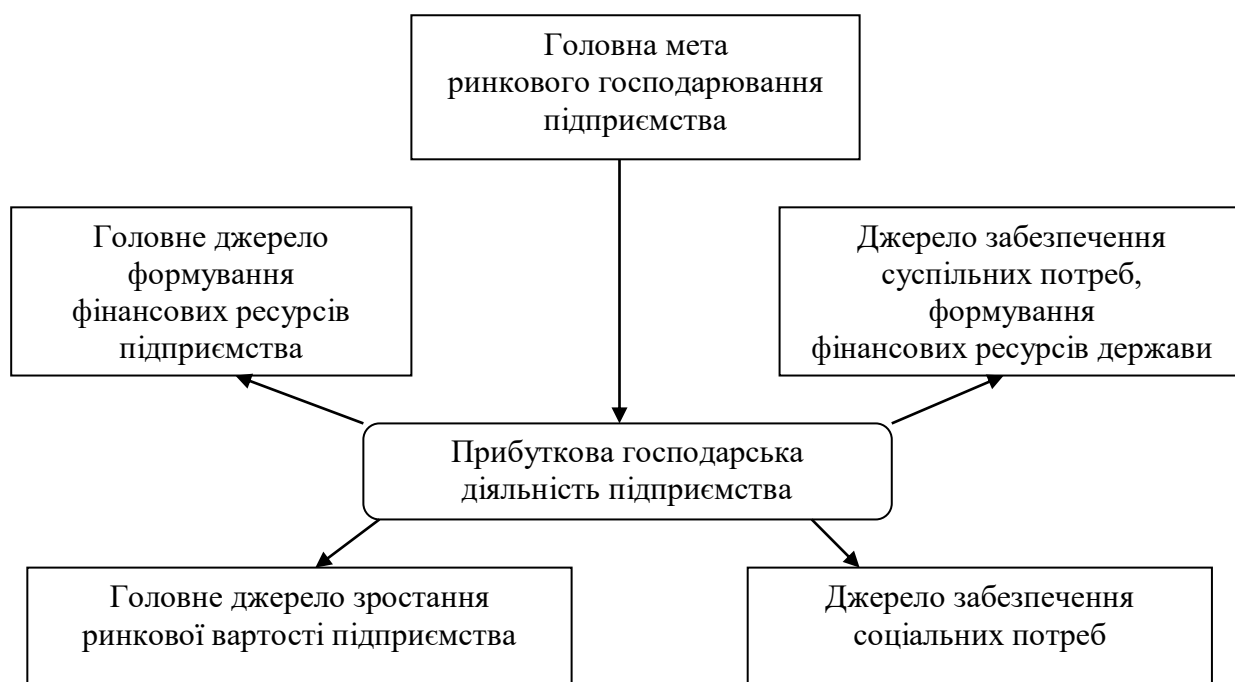

Рис. 1.2. Прибуткова господарська діяльність в системі реалізації мети функціонування підприємства

діяльності від можливих майбутніх збитків. А фінансово слабе підприємство ніколи не зможе ефективно виконувати покладені на нього статутні обов'язки [31].

Господарська діяльність не тільки може, але й, як правило, є підприємницькою. Саме ознаки підприємливості забезпечують її прибуткову спрямованість. Адже тільки здійснюючи діяльність на прибутковій основі, підприємство може направляти частину отриманого прибутку для забезпечення суспільних потреб, мати соціальну спрямованість, згідно з вимогами Конституції України. Видається, що ідеальним варіантом для суб'єктів господарювання стало визнання статтею 3 Господарського кодексу України господарської діяльності підприємництвом, «...а суб'єкти підприємництва – підприємцями». Господарська діяльність може здійснюватись і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність) [3].

Прибуток відображає взаємозв'язок всіх видів господарської діяльності. Отримання прибутку є фінансовим результатом господарської діяльності підприємства, оскільки засвідчує рівень використання авансованих фінансових

ресурсів в її сферу та можливість подальшого нарощування власного капіталу і формує стимулювання інвестицій в цю сферу діяльності.

1.2. Узагальнення існуючих методик аналізу фінансового стану підприємства

Сучасні умови господарювання призвели до усвідомлення чіткої залежності фінансового стану, як підприємств так і фінансових установ, від ефективності управління їхньою фінансово-господарською діяльністю. Внаслідок цього помітно зростає залежність дієвості оперативних управлінських рішень, які приймаються керівниками, від якості фінансово-аналітичних розрахунків. Також оцінка фінансових результатів діяльності підприємств є ключовим елементом у системі управління і обґрунтування господарських рішень.

Першорядна роль у вирішенні питань щодо максимально ефективного використання трудових, фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів та пошуку існуючих резервів, що дозволять покращити використання усіх видів ресурсів підприємств, належить економічному контролю, одним із елементів якого є своєчасний аналіз фінансового стану. Оперативний контроль за виконанням планових показників підприємства, за дотриманням кошторисів витрат дозволяє виявляти резерви зниження собівартості продукції у частині матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, обґрунтовувати шляхи максимізації доходів та мінімізації витрат. Це в свою чергу може досить сильно покращувати результати усіх видів діяльності підприємства.

Також результати аналізу фінансового стану становлять інтерес для зовнішніх сторін з якими підприємство має стосунки в процесі своєї діяльності, а саме інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів, державних органів управління.

При виборі альтернативних варіантів дій спрямованих на покращення використання ресурсної бази або інших напрямків підвищення ефективності

роботи підприємства, аналіз фінансового стану посідає чільне місце серед різноманітніших методів економічного управління підприємством. Тому актуальним є узагальнення існуючих підходів до його аналізу та оцінки. Адже саме на результатах його аналізу і буде базуватися прийняття рішень по покращенню ефективності діяльності підприємства [32].

Дослідженням питань, пов'язаних із методикою засад оцінки фінансового стану останнім часом присвячені праці таких вітчизняних науковців, зокрема М.Ю. Аверіної [33], І.З. Адамової [34], М.П. Денисенко [35], І.В. Гужавіної [36], О.О. Гуменюк [37], Н.О. Коломійця [38], К.П. Левашової [39], О. А. Сарапіної [32], О.О. Яцух [40] та інших. Затребуваність фінансового аналізу в управлінні суб'єктів господарювання підштовхнула науковців та фінансових аналітиків на підприємствах до розробки великої кількості методичних матеріалів, програмних продуктів, що описують різні методики фінансового аналізу. Тобто на теперішній час відсутня єдина методика оцінки фінансового стану, що ускладнює здійснення його оцінки через значне різноманіття показників цієї оцінки.

Для обґрунтування мети аналізу фінансового стану підприємства, системи показників і методів, що застосовуються в процесі здійснення аналітичних процедур, нами було проведено теоретичний огляд праць вчених щодо існуючих методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємств.

Результати огляду дозволяють стверджувати, що:

- не має однастайності думок науковців щодо напрямів, мети та завдань аналізу фінансового стану підприємства;
- як показники для оцінки фінансового стану пропонується велика кількість коефіцієнтів, які характеризують фінансову стійкість, ділову активність і рентабельність підприємства, що додає труднощі до аналітичної роботи та потребує чіткого розмежування відносно потреб оцінки наявності й ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- розкриття сутності аналітичних процедур часто здійснюється на підставі лише теоретичних положень і не враховує особливості галузевої

спеціалізації та розмірів підприємств.

Метою аналізу фінансового стану підприємства, на наш погляд, має бути дослідження та оцінка стану, динаміки показників, якими характеризується фінансові параметри діяльності підприємства, що дозволить здійснювати розробку обґрунтованих управлінських рішень не лише для забезпечення прогнозованого рівня прибутковості, але і зростання вартості підприємства.

Аналізувати фінансовий стан можливо різними методами, прийомами та методиками. Це дає можливість надати критичну оцінку результатам діяльності підприємства як у статистиці за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів.

Основні задачі аналізу фінансового стану підприємства наведені на рис. 1.3 [32].

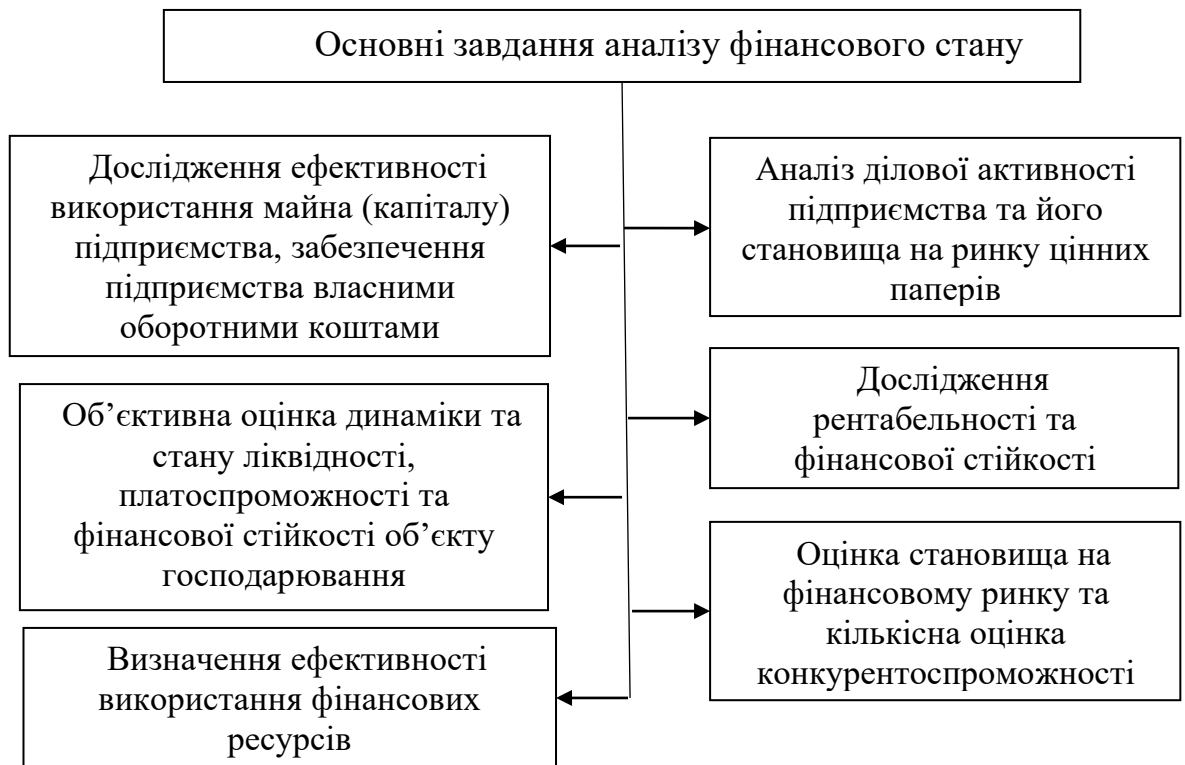

Рис. 1.3. Завдання аналізу фінансового стану

Робить оцінку діяльності можна за двома підходами. Застосовуючи перший підхід оцінка робиться на базі одного синтетичного показнику. При чому його кінцеве значення для підприємства прагне набути або максимального значення або мінімального щоб забезпечити прийняття оптимального рішення.

Наприклад, цими показниками можуть бути обсяг виручки або собівартість виготовленої чи реалізованої продукції.

Надати оцінку щодо різних аспектів діяльності та виявити слабкі місця в ній можливо застосовуючи коефіцієнтний метод, який базується на розрахунку системи коефіцієнтів. Основними його недоліками є відсутність або недостатнє обґрунтування граничних значень більшості показників, недостатня інтерпретація термінології та показників, прийнятих у зарубіжних фірмах до українських реалій, аналізування лише вузького напрямку діяльності підприємства.

Якщо аналіз здійснюється за системою показників то йде мова про другий підхід до оцінки результатів роботи підприємств. За ним можна всебічно проаналізувати стан і розвиток діяльності підприємства. Багатокритеріальний підхід комплексно оцінюючи діяльність надає інформацію також про рівень ефективної роботи та дозволяє окреслити напрями щодо збільшення ефективності виробництва і стратегічного розвитку підприємства [32].

Проведене дослідження показало, що аналіз фінансового стану здійснюється на завершальній стадії аналізу фінансово-господарської діяльності.

В українській науковій літературі часто пропонується використання наступних прийомів в аналізі: горизонтального, вертикального, факторного, порівняльного та коефіцієнтного аналізів. При цьому аналіз проводиться як за абсолютними, так і за відносними показниками [35].

Основні прийоми аналізу фінансового стану зведено в таблицю 1.3 [32, 40].

Таблиця 1.3

Основні прийоми здійснення аналізу фінансового стану підприємства

Прийоми	Ознаки
Горизонтальний (часовий) аналіз	Порівняння кожної позиції з попереднім періодом
Вертикальний (структурний) аналіз	Визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат
Трендовий аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції

Продовження табл. 1.3

Прийоми	Ознаки
	динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогностичний аналіз фінансового стану)
Аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів)	Розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників
Порівняльний аналіз	Внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньо галузевими та середніми показниками
Факторний аналіз	Визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник

Найбільш розповсюдженим з наведених прийомів є аналіз фінансового стану з використанням фінансових коефіцієнтів, оскільки вони дають високу точність результату за умови їх правильної інтерпретації.

На основі фінансової звітності можна розрахувати більш ніж 200 відносних показників, які дозволяють оцінювати стан підприємства. Залежно від мети аналізу застосовується конкретний коефіцієнт. Тому в залежності від цілей і завдань, які ставляться фінансовими аналітиками, осущесвлять вибір необхідних показників.

Зазначимо, що деякі показники доцільно аналізувати в комплексі з декількома іншими, щоб встановити реальну картину. Найчастіше розраховані показники для оцінки фінансового стану зіставляють або з нормативним значенням такого показника або середніми показниками по галузі [20].

Оцінку фінансового стану можна провести на основі п'яти груп коефіцієнтів (рис.1.4).

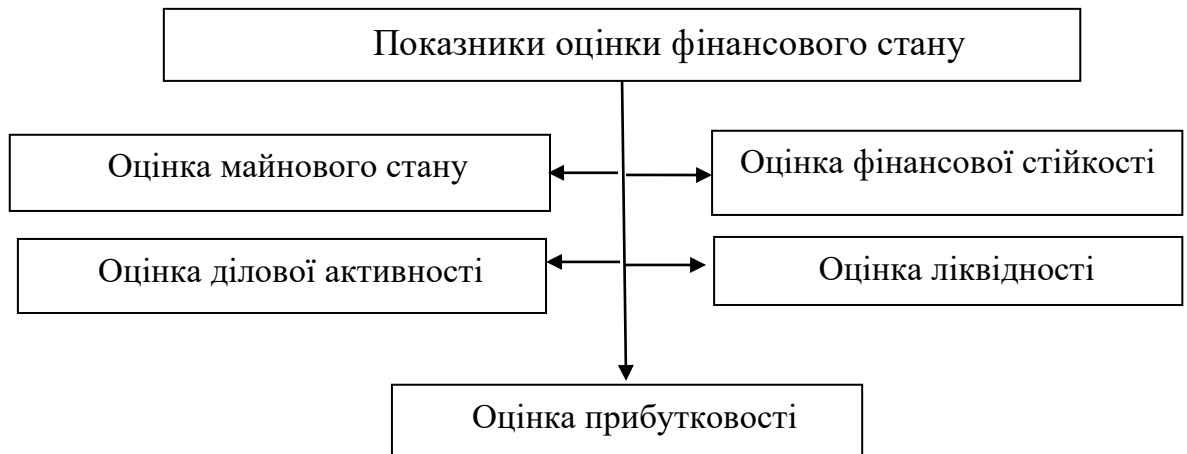

Рис. 1.4. Групи показників оцінки фінансового стану підприємства

Майновий стан – це одна з характеристик фінансового стану підприємства, за допомогою якої оцінюється склад, структура та динаміка майна і джерел формування капіталу. Аналіз майнового стану може проводитися на основі використання форми 1 «Баланс» як без зміни (об’єднання) статей, так і шляхом побудови скороченого аналітичного балансу. Останній утворюється об’єднанням в окремі групи однорідних за економічним змістом статей балансу і доповненням його відповідними показниками, що характеризують зміни у майновому стані підприємства (на основі використання прийомів горизонтального і вертикального аналізу) [40].

Інвесторам цікаво наскільки вигідно вкладати кошти в підприємство, а не лише знати структуру активів та джерела погашення зобов’язань. Тому доцільно розраховувати показники, які нададуть інформацію про ефективність використання майна: індекс постійного активу, коефіцієнт зносу, коефіцієнт реальної вартості майна, коефіцієнт оборотності, коефіцієнт закріплення оборотних коштів, капіталовіддача, капіталомісткість. За результатами розрахунків буде відомо частку основних засобів та необоротних активів у джерелах власних коштів, рівень фінансування основних засобів за рахунок амортизаційних відрахувань, рівень виробничого потенціалу підприємства, забезпеченість виробничого процесу засобами виробництва, використання основних засобів та інших активів підприємства [32].

Фінансова стійкість в першу чергу характеризує ступінь фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування і свідчить про його плато- і кредитоспроможність.

Оцінюючи фінансову стійкість підприємства, слід враховувати наступне:

- власники підприємства віддають перевагу допустимому зростанню частки позикових коштів;
- кредитори – воліють працювати із суб'єктами господарювання з високою часткою власного капіталу.

Найбільш важливим показником фінансової стійкості є коефіцієнт автономії, який показує питому вагу власного капіталу у загальній сумі коштів, авансованих у діяльність. Чим вищим є значення цього показника, тим вищим є рівень фінансової стійкості підприємства і тим воно є більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування. Мінімальне (нормативне) значення цього коефіцієнта 0,5.

Проте ураховуючи перспективи подальшого розвитку бізнесу власники можуть віддати перевагу допустимому зростанню частки позикових коштів, адже це дозволить отримати більший прибуток на одиницю власних фінансових ресурсів.

Істотне значення також має коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, який є індикатором здатності підприємства фінансувати оборотні активи за рахунок власних фінансових ресурсів. Високе значення свідчить про фінансову стійкість підприємства і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування.

Для оцінювання ступеня ліквідності підприємства використовують різні відносні показники ліквідності, що різняться набором ліквідних засобів, які використовують для покриття короткотермінових зобов'язань.

Залежно від того, які види оборотних активів приймаються у розрахунок, виокремлюють різні показники ліквідності. Найчастіше при оцінці ліквідності

використовують коефіцієнт абсолютної, швидкої та загальної ліквідності (коефіцієнт покриття).

Основною проблемою багатьох підприємств є занижений рівень показника абсолютної ліквідності, що є наслідком відсутності наявних грошових коштів.

Однак, в цілому коефіцієнт покриття у більшості суб'єктів господарювання є вищим за нормативне значення, тобто підприємства мають достатньо оборотних активів для покриття поточних зобов'язань, але у структурі цих активів переважають запаси, які вважаються найменш ліквідними з оборотних активів.

Прибутковість підприємства безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку та показує ефективність діяльності підприємств різних форм господарювання. Однак її не можна ототожнювати з абсолютною сумою отриманого прибутку, оскільки прибутковість – це відносний показник, що вимірюється в коефіцієнтах або відсотках.

Перевагою показників прибутковості порівняно з показниками прибутку є більш широкі можливості порівняння. Позитивним для підприємства є зростання цих показників, що надасть можливості подальшого його успішного розвитку.

Ділова активність характеризує усю сукупність зусиль підприємства щодо просування на ринках продукції, праці, капіталу.

Оцінку ділової активності здійснюють за двома напрямками:

- 1) ступінь виконання плану за основними показниками, забезпечення заданих темпів їх зростання;
- 2) рівень ефективності використання ресурсів підприємства.

Найбільш істотно відбивають рівень ділової активності підприємства показники оборотності, що показують скільки отримано чистої виручки на одиницю фінансових ресурсів або активів. Нормативних значень для показників ділової активності не встановлено. Загально прийнятим є постулат: чим меншими є строки обертання окремих видів активів, тим швидше

вивільняються кошти і розширюються можливості підприємства щодо їх подальшого використання.

Стосовно строків погашення дебіторської та кредиторської заборгованості слід відзначити, що при відсутності нормативних значень бажано, щоб ці періоди приблизно дорівнювали одне одному, що свідчитиме про рівновагу у формуванні грошових потоків підприємства [40].

На теперішній час не існує універсальної методики оцінювання фінансового стану підприємства, яка б враховувала постійно змінюваний склад оцінювальних параметрів, який змінюється відповідно до умов розвитку внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, а також розмірність, специфіку підприємства конкретної галузі й умов його функціонування. Тому для вирішення таких моментів необхідно впроваджувати сучасні технології, які дають можливість підвищити ефективність фінансового аналізу з використанням єдиного підходу до оцінювання на базі автоматизованих засобів опрацювання економічної інформації.

В практичній діяльності доцільно користуватися наступними методами оцінки фінансового стану підприємства [32]:

1. Комплексний метод оцінки аналізує і згрупує показники за двома напрямками: стійкого фінансового стану й незадовільного. Цей метод дозволяє відокремлювати проблемні напрямки в діяльності підприємства та виявляти причини. Метод є достатньо трудомістким та не завжди дає можливість зробити висновки щодо фінансового стану підприємства, оскільки йому притаманні усі недоліки й коефіцієнтного методу.

2. Інтегральний метод розглядає оцінку фінансового стану підприємства на основі єдиного інтегрального показника за різними напрямками: рівнів платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів.

3. Беззбитковий метод передбачає оцінку фінансового стану підприємства вираховуючи величину впливу операційного важеля та показник запасу фінансової стійкості. Але він також не дає повної оцінки стану підприємства.

4. Рівноважний метод заснований на дотриманні рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної і фінансової діяльності підприємства.

У світовій практиці використовують інтегральну оцінку фінансового стану підприємств. Це такі відомі комплексні показники, як індекс Альтмана, модель Спрингейта, модель Ліса. Але всі ці моделі непридатні для вітчизняних умов господарювання, тому що їх розроблено з використанням вибіркової сукупності підприємств інших країн, а тому враховані параметри істотно відрізняються від наших [32].

Розуміння фінансового стану підприємства та його своєчасний і якісний аналіз, вибір необхідного методу аналізу та системи показників, що забезпечить всебічне вивчення та представлення діяльності підприємства є основоположними для прийняття управлінських рішень, спрямованих на вирішення питання обрання напрямів діяльності та розвитку підприємства, покращення його ефективності, конкурентноздатності та прибутковості.

Аналізуючи вище наведені методи, які використовуються для оцінки фінансового стану підприємства, ми бачимо, що існує велика кількість різноманітних методик, проте жодна з них не адаптована до сучасної економічної ситуації України. Проблема удосконалення наявних та розробки нових методик аналізу потребує подальшого дослідження у зв'язку з постійною зміною умов функціонування вітчизняних підприємств, вони дадуть змогу отримати реальну інформацію про фінансове становище підприємства, про вплив факторів оточуючого економічного середовища, дозволить найбільш повно оцінити характер використання ресурсів підприємства, забезпечить зовнішніх і внутрішніх користувачів об'єктивною і повною інформацією для прийняття тактичних і стратегічних рішень. Впорядкування, створення нормативних засад, систематизація розроблених і діючих методик оцінки фінансового стану підприємств зумовить можливість прийняття високоефективних управлінських рішень щодо фінансової діяльності та розробки стратегічних напрямків розвитку підприємств.

1.3. Методологічні підходи фінансового планування та прогнозування фінансово – господарської діяльності підприємства

Невизначеність зовнішнього середовища, непередбачувана поведінка інших суб'єктів ринкових відносин при конкурентній боротьбі, постійні зміни щодо умов ведення бізнесу спонукає підприємства до пошуку нових підходів управління. Причому цей пошук повинен бути якісно новим і підкріплений науковими концепціями підходу до управління організаціями. Одними з таких підходів є планування і прогнозування. Планування включає в себе постановку конкретних цілей підприємства на визначений термін, аналіз способів їх реалізації і ресурсного забезпечення, а прогнозування дає змогу передбачати результати розвитку підприємства [41].

У системі управління підприємствами обґрунтування фінансових показників, здійснених фінансових операцій і результативність багатьох управлінських рішень досягається з урахуванням результатів фінансового прогнозування та планування. Ці показники є важливою складовою процесу управління підприємством та його підрозділами у напрямі виявлення можливості та загроз, рівня платоспроможності підприємства. Науково обґрунтований висновок у свою чергу визначає термін досягнення бажаного стану, альтернативні напрями розвитку [42].

Перехід української економіки від планового управління до функціонування на ринкових засадах об'єктивно потребує вдосконалення прогнозування фінансово-економічних показників діяльності підприємства, практичної бази з урахуванням сучасних технологій та математичного інструментарію з тим, щоб прогнози, які розробляються, були всебічно обґрунтованими та слугували надійним інструментом прийняття управлінських рішень, а також відповідали вимогам сучасної світової економічної практики [43].

У сучасних умовах одними із найважливіших завдань будь-якого підприємства є отримання науково-обґрунтованого висновку щодо

забезпечення стійкого фінансового розвитку, термінів досягнення поставлених фінансових завдань, реалізації конкурентних переваг та розширення своїх позицій на ринку, зменшення впливу наслідків негативної економічної ситуації на фінансовий механізм компанії як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі. Вдала реалізація перелічених завдань досягається шляхом створення та застосування ретельно розробленої стратегії дій та обрання вірного стратегічного напрямку розвитку. Якісна стратегічна програма неможлива без повної та достовірної інформаційної основи, що забезпечується за допомогою застосування прогностичного інструментарію. З огляду на нестабільність економічної ситуації в Україні, прогнозування фінансових результатів підприємства відіграє роль не лише додаткового інструментарію, а й є неодмінною умовою існування компанії у сучасному мінливому середовищі [44].

Питанням фінансового планування та прогнозування присвячено дуже багато робіт. Дуже вичерпно розглядаються математичні методи моделювання та прогнозування у роботах А.М. Єріної [45], основні ідеї щодо фінансового прогнозування та прогнозування фінансового стану підприємства докладно розглянуті у працях Г.Земитана [46], Е.Бреслава [47], найважливіші методи прогнозування в умовах ринку викладено у праці Е.Тихонова [48]. Також питання прогнозування фінансового стану досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені: В.В. Горлачук, О.В. Єфимова, В.О. Касьяненко, О.Ю. Клементьєва, Г.В. Савицька, Л.В. Старченко, Е.Альтман, І.О. Бланк, Р.Таффлер. Останнім часом проблеми фінансового планування та прогнозування активно досліджуються українськими науковцями, а саме: Вишневською О.М. [42], Нестор О.Ю. [49], Пономарьовим Д.Е. [44], Свистун Л. А. [50], Юнацьким М.О. [51], Ястребовою О. В. [52] та іншими.

Однак ще не до кінця було досліджено важливість фінансового прогнозування для українських підприємств в умовах сьогодення. Методи прогнозування фінансових показників не досліджено в повному обсязі, не виокремлено фактори, що заважають фінансовому прогнозуванню в Україні.

Планування діяльності підприємства – це процес який дозволяє розробити план, в якому будуть наявні основні цілі підприємницької діяльності та методи досягнення поставлених цілей. Основна мета фінансового або внутрішньофірмового планування на підприємстві - надання оптимальних можливостей для успішної господарської діяльності, знаходження коштів для цієї діяльності і отримання прибутковості підприємства в плановому періоді. Його сутність - в розробці фінансових планів, а функція - у професійному управлінні через їх розробку і виконання [41].

Фінансове планування трактується науковцями по-різному і перелік його завдань також різний в залежності від розміру підприємства, форми власності та організаційно-правової форми.

До завдань фінансового планування діяльності суб'єкта господарювання відносять [53, с. 325]:

- визначення необхідного розміру фінансових ресурсів для забезпечення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- знаходження основних напрямів прибуткового інвестування капіталу, оцінка ступеня раціональності його використання;
- встановлення раціональних фінансових відносин з бюджетом, банками та іншими суб'єктами господарювання;
- передбачення несприятливих ситуацій, аналіз можливих ризиків і розроблення конкретних заходів щодо їх нівелювання;
- контроль за фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю підприємства.

Прогнозування - особлива форма наукового передбачення, яка має дві різні площини конкретизації: власне передбачаючу (описову) і пов'язану з нею - передвказівну (предписательну), яка реалізується через планування і відноситься до категорії управління. Взагалі під прогнозом розуміється опис імовірних або бажаних перспектив, станів, рішень проблем у майбутньому. Передбачення є власне вирішенням цих проблем, яке передбачає використання інформації про майбутнє в цілеспрямованій діяльності [51].

Основні завдання фінансового прогнозування [54, с. 61-63; 55, с. 167]:

- визначення достатнього обсягу фінансових ресурсів на період який прогнозується;
- знаходження джерел їх формування та напряму ефективного використання на основі аналізу тенденцій та визначених факторів впливу на ці тенденції;
- оцінювання об'єкта прогнозування (величини капіталу, обсягу продажів, фінансових результатів, інвестицій, курсу цінних паперів, показників фінансового стану тощо) на період, який прогнозується в залежності від альтернативних варіантів його фінансово-господарської діяльності;
- здійснення на цій основі обґрунтованих висновків і рекомендацій відносно вибору раціональної фінансової стратегії і тактики дій менеджменту підприємства, які забезпечують досягнення підприємством стабільного положення на ринку і міцної фінансової стійкості.
- накопичення наукового матеріалу для обґрунтованого вибору деяких фінансових рішень.

Прогнозування іноді вважають спорідненим плануванню, але воно має більш загальний інформаційний характер порівняно із плануванням. Якщо першорядною функцією планування є організація цілісного функціонування певного явища чи об'єкта, то функція прогнозування – у зниженні невизначеності майбутнього, тобто визначення ймовірних меж розвитку подій на основі певних поведінкових залежностей в минулому чи теперішньому.

Причинно-наслідковий характер прогнозування проявляється також в тому, що, з одного боку, прогнозування ідентифікує конкретну економічну ситуацію, у якій можуть досягатися намічені планом цілі, з іншого боку, показує, які наслідки може мати те чи інше управлінське рішення (або його відсутність) [51].

Для розуміння сутності прогнозування і планування, необхідно провести категоріальний аналіз прогнозу і плану. Визначити відмінності між прогнозом і планом дозволяє табл. 1.4. [41, 51].

Таблиця 1.4

Порівняльна характеристика прогнозування і планування

Критерій	Система прогнозування	Система планування
Задачі	Передбачення перспектив зміни різних факторів, що впливають на діяльності підприємства	Реалізація на практиці раніше розроблених прогнозів
Функції	аналіз і оцінка тенденцій зміни процесів і явищ для виявлення альтернатив розвитку об'єкту на перспективу	визначення конкретних шляхів для досягнення певного стану об'єкту в перспективі
Самостійність	більш незалежне поняття, ніж планування, але через останнє реалізується управлінський аспект прогнозування	розробляється незалежно від прогнозування, але адекватність плану обумовлена розробкою прогнозу
Об'єкт	об'єктом може бути будь-яке явище або процес	не всі об'єкти прогнозування підлягають плануванню (наприклад, погода, демографічна ситуація)
Альтернативність	може бути поліваріантним	більш властива моноваріантність
Логіка	припущення (думка) про стан об'єкту в майбутньому може бути істинним або помилковим	система рекомендацій, які можуть бути прийнятними або неприйнятними для досягнення цілей
Терміни	коригуються залежно від цілей прогнозування	чітко визначені
Вихідні дані	Менш достовірні	Більш достовірні
Вживані математичні методи	Прогностичні, які дають достатньо укрупнений результат	Строгіші і точніші
Масштаб використання графічних методів	Достатньо великий	Достатньо обмежений
Нормативне забезпечення	Відсутнє або порівняльно низьке	Частково є або порівняно високе

Прогнозування та планування все-таки зв'язані між собою одними цілями та завданнями і доповнюють одне одного. І фінансове прогнозування, і планування належать, перш за все, до стратегічного управління. Планування, як і прогнозування, - це передбачення, одержання інформації про майбутні процеси. Тільки прогнозування за часом передує плануванню, яке частіш базується на прогнозних розробках [41].

Прогнозування здійснюється на початковому етапі планування. Усі методи прогнозування фінансових показників засновані на показниках

фінансової діяльності підприємства за минулі періоди. Точність прогнозів залежить від того, чи продовжують зберігатися на період прогнозу співвідношення й залежності, що діяли в минулому [49].

У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, як нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод [56, 57, 58].

Методи фінансового планування у більш стислій формі наведені на рис. 1.5.

Нормативний метод базується на нормах і нормативах, тарифів, цін, які затверджені чинним законодавством та використовується для економічного обґрунтування планових завдань, тобто для розрахунків потреби у фінансових ресурсах та джерел їх формування. Такими нормами є норми амортизаційних відрахувань, ставки податків, ставки тарифних внесків, нормативи потреби в оборотних коштах та ін.

Нормативний метод застосовується:

- при плануванні витрат (норми витрачання сировини, матеріалів, палива, теплової і електричної енергії на одиницю продукції, відсоткові ставки відрахувань у державні цільові фонди, норми амортизаційних відрахувань тощо);

- при плануванні валового і чистого прибутку (розрахункові норми надбавок (націнок) і рентабельності, ставки податків і зборів тощо);

- при нормуванні запасів оборотних засобів (норми запасів сировини, матеріалів, палива, готової продукції, товарів і днів обороту);

- при прогнозуванні використання чистого прибутку (відсотки відрахувань на виплату дивідендів, поповнення статутного і резервного капіталу, на реальні інвестиції, на цільове спрямування соціального призначення тощо);

- при розрахунках інших показників фінансового стану [56].

Рис. 1.5. Перелік і зміст основних методів фінансового планування

Розрахунково-аналітичний метод передбачає використання даних економічного аналізу, коли на підставі фактично досягнутих показників,

прийнятих за базу, і прогнозованого індексу їх зміни визначаються планові завдання. Цей метод застосовується за відсутності техніко-економічних норм і нормативів. Він базується на глибокому всебічному аналізі й оцінці звітних даних за останні два-три роки, експертній оцінці досягнутого і визначенні перспектив подальшого розвитку.

В умовах економічної нестабільності розрахунково-аналітичний метод широко застосовується при плануванні окремих статей витрат, валового прибутку, розрахункового рівня рентабельності, нормативу оборотних коштів та багатьох інших показників фінансового плану.

Метод оптимізації планових завдань – це метод багатоваріантних розрахунків, що передбачає вибір кращого з них. Критерії вибору можуть бути різними залежно від поставленої мети. Ними можуть бути: мінімум затрат; максимум доходу і прибутку на вкладені ресурси; мінімум приведених затрат; мінімум часу на оборот капіталу; оптимальна величина оборотних коштів тощо.

Метод оптимізації планових завдань застосовується при економічному обґрунтуванні планових витрат, прогнозуванні фінансових можливостей господарюючого суб'єкта, прогнозуванні структури розміщення власного капіталу тощо.

Балансовий метод є одним із основних методів фінансового планування. З його допомогою ув'язуються поточні витрати з валовим прибутком та прогнозується беззбиткова робота структурних підрозділів і організації та підприємства в цілому. З допомогою балансового методу досягається ув'язування прогнозованих видатків з наявними фінансовими ресурсами та прогнозованим їх приростом і забезпечується ресурсне збалансування плану економічного і соціального розвитку (бізнес-плану) з основних напрямів діяльності. Зведений фінансовий план складається у формі балансу доходів і видатків.

Балансовим методом складається прогнозний баланс активів і пасивів підприємства, баланс грошових потоків тощо.

Економіко-математичне моделювання дозволяє встановити взаємозв'язки між економічними процесами, визначити вплив тих чи інших чинників, встановити закономірність зміни економічних явищ під впливом низки чинників.

Економіко-математичні моделі будуються за функціональним або кореляційним зв'язками.

У процесі фінансового аналізу і планування мікрорівні найчастіше застосовують моделі функціонального зв'язку. Функціональний зв'язок можна алгебраїчно відобразити функцією (формулою), що встановлює повну відповідність між факторною і результативною ознаками.

Формалізовані методи прогнозування базуються на фактичній інформації про об'єкт прогнозування та про його минуле, а також на математичній теорії, що дозволяє підвищити достовірність та точність результатів прогнозу, зменшити строки виконання і полегшити процес оброблення інформації.

З урахуванням загальних дій і способів одержання прогнозної інформації формалізовані методи діляться на дві групи:

- методи прогнозної екстраполяції;
- методи моделювання.

Останнім часом доволі часто серед короткострокових методів застосовують метод екстраполяції. На основі даних фінансової звітності ним можна дослідити закономірності тенденцій фінансових показників діяльності підприємства. При застосуванні цього методу, роблять припущення, що фактори, які були незмінні в минулих періодах будуть діяти і у наступних. Екстрапольовати можна оціночні, функціональні, системні та структурні характеристики. Для підвищення точності екстраполяції, використовують трендовий метод, метод найменших квадратів, метод екстраполяційного згладжування, метод ковзаючої середньої та інші. Основу всіх методів екстраполяції складають ряди динаміки.

Найбільш поширеними є методи математичного моделювання. Метою моделювання є не заміна суджень і досвіду фахівців, а одержання такого інструмента, що дозволяє глибше проникнути в істоту досліджуваного процесу.

Моделювання – уявне чи матеріальне імітування реального процесу шляхом конструювання аналогів (моделей), у яких відтворюються принципи його організації і функціонування. Для моделювання використовують широкий спектр економіко-математичних, економетричних та інших моделей, що моделюють реальне явище чи об'єкт.

До методів моделювання належать прийоми структурного, сітьового і матричного моделювання.

Потрібно звернути увагу на те що, в теперішніх умовах існує багато програмних продуктів для отримання прогнозних даних, які спрощують роботу, значно скорочують час розроблення та точність підрахунків у плануванні. Найбільш широко застосовують програми COMFAR (UNIDO), Project Expert (розробка компанії «Про-Інвест Консалтинг»), пакети компаній «ІНЕК» та «Альт-Інвест», російські версії Project Manager, Successta та інші. За неможливості придбання спеціального програмного забезпечення відповідна комп'ютерна модель може бути реалізована працівниками підприємства в середовищі MS Excel [50].

Також існують методи прогнозування за допомогою регресійного аналізу. Прогнозування на основі регресійних моделей може здійснюватися тільки після оцінки значимості коефіцієнтів регресії і перевірки моделі на адекватність.

Найбільш складним методом прогнозування є прогнозування на основі зв'язних рядів динаміки. З його допомогою можна одержати не тільки оцінки результативного, але і факторних ознак, тобто аналіз взаємозалежних рядів динаміки виражається за допомогою рівнянь регресії. Прогноз у цьому випадку краще піддається змістовній інтерпретації, чим проста екстраполяція.

Найскладнішими серед методів кількісного прогнозування є комплексні методи економетричного моделювання. Економетричні моделі переважно «прив'язуються» до математичної моделі цілої економіки. Економетричні

моделі відображають причинно-наслідкові зв'язки між змінною і незмінними величинами. На основі економетричних моделей будується механізми управління на підприємстві і прогноз.

Кореляційний зв'язок виявляється при великій кількості виборок і лише через середні величини. Тому моделі кореляційного зв'язку можуть застосовуватися лише в процесі фінансового аналізу і прогнозуванні за наявності даних значної кількості однорідних підприємств.

Економіко-математичне моделювання нерідко застосовується при аналізі ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, дає можливість з певною ймовірністю визначити динаміку показників залежно від зміни чинників, що впливають на розвиток фінансових процесів у майбутньому. Результати економіко-математичних моделей кладуться в основу техніко-економічних розрахунків планових завдань і прогнозів.

Коли об'єкт, що прогнозується, знаходиться під впливом великої кількості факторів, для побудови прогнозу вдаються до методу експертних оцінок. Він передбачає опитування експертів та обробку отриманої інформації застосовуючи математичний апарат статистики. Експертна оцінка доповнює економіко-математичне моделювання і проводиться з метою визначення ступеня ризику під впливом тих чи інших причин, пошуку шляхів запобігання ризику, розробки альтернативних програм тощо. Після експертних оцінок можливе коригування розроблених планових завдань і прогнозів.

Щоб оцінити структуру, результати, що має підприємство від розміщення вільних власних ресурсів або ефективність використання власних та позикових ресурсів, з яких складаються активи підприємства, провести експрес-аналіз або оцінити фінансовий стан використовують метод коефіцієнтів. Аналіз коефіцієнтів завершується розробкою еталонних показників для отримання прогнозного економічного ефекту на вкладений капітал.

Програмно-цільовий метод – це метод, який передбачає розробку фінансового плану, виходячи з мети і завдань, передбачених планом

економічного і соціального розвитку підприємства. Розробка цільових програм і завдань підпорядковується основній меті – ресурсному збалансуванню потреби підприємства в капіталі для забезпечення виконання прогнозованих бізнес-планом обсягів операційної, інвестиційної та інших видів діяльності та отриманню прибутку, достатнього для нарахування прогнозованих дивідендів власникам капіталу та забезпечення економічного і соціального розвитку підприємства і поточному і наступному періодах.

Підприємства сьогодні при вмілому поєднанні існуючих методів планування, прогнозування та використанні програмних продуктів, які дозволяють отримати прогнозні данні можуть складати науково обґрунтовані фінансові плани та опрацювати низку альтернативних варіантів дій на випадок можливих змін на ринку товарів і послуг з причин, незалежних від підприємства.

Висновки до розділу 1

1. Господарська діяльність, яка є широкою за змістом, охоплює й виробничо-господарську діяльність, яка є частиною і різновидом господарської діяльності. Остання виокремила виробничо-господарську діяльність сільськогосподарських підприємств, де основним й домінуючим є виробництво аграрної продукції. Тому поняття «господарська діяльність» і «виробничо-господарська діяльність» сільськогосподарських підприємств співвідносяться як загальне й особливе.

2. Допомогти забезпечити своєчасність та повноту фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання може правильно організована фінансова діяльність на підприємстві.

3. Метою аналізу фінансового стану підприємства є бути дослідження та оцінка стану, динаміки показників, якими характеризується фінансові параметри діяльності підприємства, що дозволить здійснювати розробку

обґрунтованих управлінських рішень не лише для забезпечення прогнозованого рівня прибутковості, але і зростання вартості підприємства.

4. Оцінку фінансового стану можна провести на основі використання п'яти груп коефіцієнтів: показниками оцінки майнового стану, показниками оцінки фінансової стійкості, показниками ліквідності, показниками ділової активності та показниками прибутковості.

5. За нестабільних умов ринкової економіки варто більш ґрунтовніше застосовувати економіко-математичний апарат до аналізу та подальшого прогнозування фінансових результатів.

6. Кожне підприємство, незалежно від масштабів і виду діяльності, кожна підприємницька структура в умовах ринкового господарювання займається плануванням та прогнозуванням. Відсутність планування чи прогнозування супроводжується помилковими рішеннями, несвоєчасною зміною орієнтації, що приводить до втрати позицій на ринку, нестійкого стану та банкрутства.

7. У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, як нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ НВП «ПРОМВОК»

2.1. Коротка характеристика ТОВ НВП «Промвок»

ТОВ НВП «Промвок» було засноване в 2000 році, як підприємство яке займається обробкою полів сільськогосподарською технікою та продажем зернових і технічних культур. Керівником підприємства є Мазін Сергій Вікторович.

ТОВ НВП «Промвок» розташоване за адресою Дніпропетровська обл., Покровський р-н, с. Коломійці, вул. Леніна, 38.

В розпорядженні підприємства знаходиться (14,6 га), це власні землі керівника. На підприємстві працює понад 100 осіб. Найбільша частина продукції реалізується на завод «Бікорм», з яким підприємство співпрацює вже 10 років.

На балансі підприємства знаходяться споруди: загальною площею понад 2000 кв.м.:

- Адміністративна будівля – 300 кв.м
- Приміщення олійниці – 350 кв.м
- Приміщення цеху – 700 кв.м
- Склади та гаражі – 650 кв.м
- Приміщення для охорони – 50 кв.м

Основною продукцією підприємства є технічні та зернові культури.

Основними придбаннями за останні 2 роки є якісна сільськогосподарська техніка, купівля земель для вирощування зернових та технічних культур поблизу підприємства.

Обрана політика щодо фінансування підприємства базується на принципах використання власних та залучених коштів. Через те, що основними замовниками є структури мереж «Агропромисловості» та приватні

підприємства, які займаються даним видом діяльності, вони розраховуються після виконання договорів.

ТОВ НВП «Промвок» є юридичною особою, має самостійний баланс, може від свого ім'я укладати договори, здобувати майнові й особисті немайнові права й мати обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді. ТОВ НВП «Промвок» має круглу печатку, може мати штамп і бланки із зображенням свого найменування й емблему, а так само інші атрибути юридичної особи, відкриває розрахункові й інші рахунки в банках. ТОВ НВП «Промвок» відповідає за своїми обов'язками всім своїм майном, а його керівники несуть ризики збитків, пов'язаних з діяльністю компанії.

Метою підприємства є реалізація на основі отриманого прибутку соціальних та економічних інтересів власників майна, трудового колективу, а також задоволення споживчого попиту на продукцію, надані послуги чи виконані роботи.

Товариство здійснює свою діяльність на основі та у відповідності з чинним законодавством України, а також Статутом.

2.2. Аналіз майнового стану ТОВ НВП «Промвок»

Майно підприємства – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до надходження економічних вигод у майбутньому [59]. Призначення аналізу майнового стану підприємства проілюстровано на рис. 2.1.

У процесі оцінки майнового стану підприємства вивчаються склад, структура і динаміка його активів та пасивів. А оскільки активи організації можуть розглядатися як її інвестиції, то зміни у майновому положенні організації можуть бути в деякому сенсі обумовлені змінами в інвестиційній політиці. Стало бути, оцінка майнового стану організації може розглядатися як один з інструментів аналізу її інвестиційної політики [60].

Рис. 2.1. Призначення аналізу майнового стану підприємства

У процесі аналізу складу, структури та динаміки майна та джерел його формування використовуються прийоми як горизонтального, так і вертикального аналізу. В горизонтальному аналізі визначаються абсолютні та відносні зміни величин окремих видів активів і пасивів за звітний період, а також у динаміці за декілька періодів дається оцінка цих змін [61].

Беручи до уваги бухгалтерський баланс, проведемо горизонтальний аналіз активу балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» (табл 2.1).

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активу балансу підприємства, тис. грн.

Актив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018-2017 рік		Відхилення 2019-2018 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	0	8	12	8	100	4	50
Незавершені капітальні інвестиції	1509	1509	1509	-	-	-	-

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Основні засоби	5579	12380	24711	6801	121,9	12331	99,60
Інші НА	25	16	31	-9	-36	15	93,75
Усього за розділом I	7113	13913	26263	6800	96,59	12350	88,76
II. Оборотні активи							
Запаси	28814	46200	25921	17386	60,33	-20279	-43,89
Поточні біологічні активи	562	565	354	3	0,53	-211	-37,34
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1943	1921	1137	-22	-1,13	-784	-40,81
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	109	52	111	-57	-52,29	59	113,46
за виданими авансами	217	1426	13436	1209	557,14	12010	842,21
Інша поточна дебіторська заборгованість	5772	34	3134	-5738	-99,41	3100	9117,6
Гроші та їх еквіваленти	1181	6627	2542	5446	461,13	-4085	-61,64
Інші оборотні активи	401	1822	12	1421	354,36	-1810	-99,34
Усього за розділом II	38999	58647	46647	19648	50,38	-12000	-20,46
Баланс	46112	72560	72910	26448	57,35	350	0,48

Данні, які приводяться в пасиві балансу, дають змогу визначити, які зміни відбулися у структурі власного і запозиченого капіталу, скільки залучено в оборот підприємства довгострокових і короткострокових засобів, тобто пасив показує, звідки з'явилися засоби, що направлені на формування майна підприємства. Фінансовий стан підприємства у багатьом залежить від того, які засоби воно має у власному розпорядженні і куди вони вкладені [61].

Беручи до уваги бухгалтерський баланс проведемо горизонтальний аналіз пасиву балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз пасиву балансу підприємства, тис. грн.

Пасив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018-2017 рік		Відхилення 2019-2018 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	6198	6198	6198	0	-	0	-
Додатковий капітал	14372	14372	14372	0	-	0	-
Резервний капітал	1444	1444	1444	0	-	0	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	17282	34650	39572	17368	100,49	4922	14,2
Усього за розділом I	39296	56664	61586	17368	44,19	4922	8,68
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Усього за розділом II	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	2800	0	0	-2800	-100	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:							
товари, роботи, послуги	404	479	7200	75	18,56	6721	1403,1
розрахунками з бюджетом	362	1497	1750	1135	313,53	253	16,9
розрахунки зі страхування	49	30	0	-19	-38,77	-30	-100
розрахунками з оплати праці	223	250	24	27	12,1	-226	-90,4
за одержаними авансами	2406	10936	288	8530	354,53	-10648	-97,36
за розрахунками с учасниками	0	0	302	-	-	302	100
Інші поточні зобов'язання	572	2704	1760	2132	372,72	-944	-34,91
Усього за розділом III	6816	15896	11324	9080	133,21	-4572	-28,76
Баланс	46112	72560	72910	26448	57,35	350	0,48

Вертикальний аналіз передбачає дослідження структури активу і пасиву балансу, тобто частки окремих видів майна і джерел формування капіталу у валюті балансу та підсумку його окремих розділів [62].

За даними бухгалтерського балансу проведемо вертикальний аналіз активу балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Вертикальний аналіз активу балансу підприємства,%

Актив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення (%)	
				2018/2017	2019/2018
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	-	0,01	0,02	0,01	0,01
Незавершені капітальні інвестиції	3,27	2,07	2,06	-1,2	-0,01
Основні засоби	12,09	17,06	33,89	4,97	16,83
Інші НА	0,05	0,02	0,04	-0,03	0,02
Усього за розділом I	15,43	19,17	36,02	3,74	16,85
II. Оборотні активи					
Запаси	62,48	63,67	35,55	1,19	-28,12
Поточні біологічні активи	1,21	0,77	0,48	-0,44	-0,29
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4,21	2,64	1,55	-1,57	-1,09
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	0,23	0,07	0,15	-0,16	0,08
за виданими авансами	0,47	1,96	18,42	1,49	16,46
Інша поточна дебіторська заборгованість	12,52	0,04	4,29	-12,48	4,25
Гроші та їх еквіваленти	2,56	9,13	3,48	6,57	-5,65
Інші оборотні активи	0,86	2,51	0,02	1,65	-2,49
Усього за розділом II	84,57	80,83	63,98	-3,74	-16,85
Баланс	100	100	100	-	-

За даними бухгалтерського балансу проведемо вертикальний аналіз пасиву балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Вертикальний аналіз пасиву балансу підприємства,%

Актив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення (%)	
				2018/2017	2019/2018
I. Власний капітал					
Зареєстрований капітал	13,44	8,54	8,5	-4,9	-0,04
Додатковий капітал	31,16	19,81	19,71	-11,35	-0,1
Резервний капітал	3,13	1,99	1,98	-1,14	-0,01
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	37,48	47,75	54,27	10,27	6,52
Усього за розділом I	85,22	78,09	84,47	-7,13	6,38
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Усього за розділом II	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	6,07	-	-	-6,07	-
Поточна кредиторська заборгованість за:					
товари, роботи, послуги	0,87	0,66	9,87	-0,21	9,21
розрахунками з бюджетом	0,78	2,06	2,40	1,28	0,34
розрахунки зі страхування	0,1	0,04	-	-0,06	-0,04
розрахунками з оплати праці	0,48	0,34	0,03	-0,14	-0,31
за одержаними авансами	5,21	15,07	0,39	9,86	-14,68
за розрах-ми с учасниками	-	-	0,41	-	0,41
Інші поточні зобов'язання	1,24	3,72	2,41	2,48	-1,31
Усього за розділом III	14,78	21,91	15,53	7,13	-6,38
Баланс	100	100	100	-	-

Дослідивши структуру та динаміку бухгалтерського балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» методом горизонтального та вертикального аналізу можна зробити такі висновки. Позитивним є збільшення валюти балансу в 2018 році в порівнянні з 2017 роком на 26448 тис.грн. та в 2019 році на 350 тис.грн. Спостерігається перевищення темпу приросту необоротних активів над темпом приросту оборотних активів у 2019 році, що призвело до збільшення частки необоротних активів у майні з 19,17% до 36,02 %. Для даного підприємства це позитивна тенденція, тому що ріст необоротних активів відбувався за рахунок оновлення основних засобів. Негативним моментом є перевищення питомої ваги кредиторської заборгованості над кредиторською в

6,3 рази, що говорить про недоліки управління кредиторською заборгованістю на підприємстві. Приріст власного капіталу відбувався лише за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Який в структурі власного капіталу займав найбільшу питому вагу на протязі трьох років (37,48% – 54,27%).

На протязі 2017-2019 років ТОВ НВП «Промвок» фінансувалося за рахунок власних фінансових ресурсів.

2.3. Оцінка ділової активності ТОВ НВП «Промвок»

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації (іміджу), вихід на ринок праці і капіталу тощо. Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства.

Як відомо, ефективність використання фінансових ресурсів, насамперед, пов'язують з їх оборотністю. Оборотні кошти є найбільш мобільною частиною господарських засобів. Прискорення оборотності оборотних коштів має важливе значення для стабільності фінансового стану підприємств з таких причин:

- швидкість обороту коштів визначає розмір їх річного обороту;
- прискорення оборотності веде до зниження витрат підприємства;
- прискорення обороту на тій чи іншій стадії кругообігу коштів веде до прискорення обороту на інших стадіях [63].

Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних коефіцієнтів оборотності, основні з яких:

1. Коефіцієнт оборотності активів (трансформації) - відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів:

$$K_A = \frac{ЧВР}{СВ_A} = \frac{Чистий дохід від реалізації}{Середньорічна вартість активів}, \quad (2.1)$$

2. Коефіцієнт оборотності власного капіталу - відображає швидкість обороту вкладеного власного капіталу:

$$K_{BK} = \frac{ЧВР}{СВ_{BK}} = \frac{Чистий дохід від реалізації}{Середньорічна вартість власного капіталу}, \quad (2.2)$$

3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (коштів у розрахунках) - показує кількість оборотів дебіторської заборгованості:

$$K_{ДЗ} = \frac{ЧВР}{СВ_{ДЗ}} = \frac{Чистий дохід від реалізації}{Середньорічна вартість дебіторської заборгованості}, \quad (2.3)$$

4. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – характеризує залучені кошти, які підлягають поверненню:

$$K_{КЗ} = \frac{C_{РП}}{СВ_{КЗ}} = \frac{Собівартість реалізованої продукції}{Середньорічна вартість кредиторської заборгованості}, \quad (2.4)$$

5. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів - відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Зниження цього показника характеризує відносне зростання товарно-матеріальних запасів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства:

$$K_{OЗ} = \frac{C_{РП}}{СВ_{ТМЗ}} = \frac{Собівартість реалізованої продукції}{Середньорічна вартість товарно – матеріальних запасів}, \quad (2.5)$$

6. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) - характеризує величину виручки з реалізації продукції на 1 гривню основних засобів. Чим більша фондовіддача, тим менша фондомісткість і більш ефективно використовується капітал, вкладений в основні засоби підприємства [14, 15].

$$K_{КД} = \frac{Чистий дохід від реалізації}{Середньорічна вартість основних засобів}, \quad (2.6)$$

Розрахунки показників ділової активності підприємства ТОВ НВП «Промвок» наведені у таблиці 2.5.

Всі показники ділової активності в 2019 році в порівнянні з 2018 роком покращили свої значення. Коефіцієнт оборотності активів, що показує

швидкість обороту у 2019 році збільшився на 0,62 пункти у порівнянні з 2018 роком. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2018 році збільшився на 1,36 пункту, що призвело до зменшення періоду оборотності дебіторської

Таблиця 2.5

Розрахунок показників ділової активності підприємства

Коефіцієнти	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	
				2018-2017 роки	2019-2018 роки
Коефіцієнт оборотності активів (трансформації)	0,92	0,83	1,45	-0,09	0,62
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,10	1,02	1,78	-0,08	0,76
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,52	8,57	9,93	3,05	1,36
Період оборотності дебіторської заборгованості	65	42	36	-23	-6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	12,15	3,15	6,27	-9	3,12
Період оборотності кредиторської заборгованості	30	114	57	84	-57
Коефіцієнт оборотності запасів	0,98	0,70	1,98	-0,28	1,28
Період обігу запасів	367	514	181	147	-333
Тривалість операційного циклу	432	556	217	124	-339
Тривалість фінансового циклу	402	442	160	40	-282
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	6,14	5,48	5,69	-0,66	0,21

заборгованості на 6 днів. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості збільшився у 2019 році на 3,12 пункти, відповідно період оборотності кредиторської заборгованості зменшився на 57 днів. Все це призвело до того, що тривалість операційного циклу в 2019 році знизилась на 339 днів, що є позитивною тенденцією для ділової активності підприємства.

Порівнюючи суму кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості можна підсумувати, що компанія використовує кредиторську заборгованість для фінансування власних дебіторів, а також частина цих коштів використовує для фінансування інших активів.

Узагальнюючи стан показників ділової активності ТОВ НВП «Промвок» можна відзначити, що в 2019 р. відбулося зростання економічного потенціалу підприємства, покращення використання активів, оборотних активів, що в свою чергу генерує достатню кількість грошових засобів для покриття витрат і не потребує щоб підприємство залучало додаткові позикові кошти (кредиторської заборгованості).

2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Аналіз фінансової стійкості на певну дату дозволяє встановити, на скільки раціонально підприємство керує власними та запозиченими коштами на протязі періоду, який передував цій даті.

В ході виробничого процесу на підприємствах здійснюється постійне поповнення товарно-матеріальних цінностей. З цією метою використовуються як власні, так і запозичені джерела. Вивчаючи надлишок або нестачу коштів для формування запасів, встановлюються абсолютні показники фінансової стійкості [64].

Фінансова стійкість підприємства характеризується станом власних і залучених засобів і оцінюється за допомогою системи фінансових коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) характеризує частку власного капіталу в сукупному капіталі. Чим більше значення цього показника, тим більшою є фінансова незалежність підприємства від кредиторів. Мінімальна частка власного капіталу повинна складати не менше 50 % сукупного капіталу, задіяного в господарській діяльності. Вона засвідчує

можливість підприємства погасити борги власними коштами. Коефіцієнт фінансової незалежності розраховується за формулою:

$$K_{\text{авт}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ВБ}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.7)$$

2. Коефіцієнт фінансової залежності - показує, яка сума загальної вартості майна підприємства припадає на 1 грн. власних коштів та розраховується за формулою:

$$K_{\text{зал}} = \frac{\text{ВБ}}{\text{ВК}} = \frac{\text{Валюта балансу}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.8)$$

3. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу - характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{\text{фін}} = \frac{\text{ЗК}}{\text{ВБ}} = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.9)$$

4. Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левереджу) - характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{\text{ф.р.}} = \frac{\text{ЗК}}{\text{ВК}} = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.10)$$

5. Коефіцієнт платоспроможності - визначається як відношення власного капіталу та залученого:

$$K_{\text{пл.спр.}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ЗК}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Залучений капітал}}, \quad (2.11)$$

6. Коефіцієнт поточної заборгованості - характеризує частку заборгованості по короткостроковим зобов'язанням у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{\text{п.з.}} = \frac{\text{КЗ}}{\text{ВБ}} = \frac{\text{Короткострокові зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.12)$$

7. Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом - характеризує частку власного оборотного капіталу в оборотних активах. Підвищення частки власного оборотного капіталу свідчить про зміцнення фінансового стану підприємства, збільшення робочого капіталу, підвищення платоспроможності і

ліквідності боргових зобов'язань, зростання фінансової незалежності та розраховується за формулою:

$$K_{\text{заб.}} = \frac{\text{ВОК}}{\text{ОА}} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Оборотні активи}}, \quad (2.13)$$

8. Коефіцієнт маневреності власного капіталу - характеризує, яка частка власного капіталу використовується для формування оборотних активів. Чим більша частка власних коштів в обороті, тим вища платоспроможність підприємства, тим більші можливості скерування чистого прибутку на капітальні інвестиції та соціальні потреби власників капіталу. Коефіцієнт маневреності власного капіталу розраховується за формулою:

$$K_{\text{ман}} = \frac{\text{ВОК}}{\text{ВК}} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.14)$$

9. Коефіцієнт фінансової стійкості - характеризує пропорцію різних джерел фінансування господарської діяльності (позикового і власного капіталу, прийнятих за 1). Під позиковим капіталом розуміють довгострокові і поточні зобов'язання підприємства. Максимально допустиме значення коефіцієнта фінансової стійкості - не більше 1, яке засвідчує не тільки ступінь ризиковності діяльності, але й можливість підприємства погасити борги власним капіталом. Коефіцієнт фінансової стійкості розраховується за формулою:

$$K_{\text{ф.с.}} = \frac{\text{ВОК} + \text{ДЗ}}{\text{ВБ}} = \frac{\text{Власний оборотний капітал} + \text{Довг.зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.15)$$

Аналіз здійснюється шляхом розрахунку і порівняння окремих показників з базовими, а також вивчення динаміки їх змін за певний період. Базовими показниками можуть бути: значення показників за попередній період; значення показників аналогічних фірм; середньогалузеві значення показників [63].

Розрахунки коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ТОВ НВП «Промвок» наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості (капіталізації) підприємства

Показник	Норматив- не значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	
					2018- 2017 роки	2019- 2018 роки
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	0,85	0,78	0,84	-0,07	0,06
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	$\leq 0,5$	0,15	0,22	0,15	0,07	-0,07
Коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт фінансування)	≤ 2	1,17	1,28	1,18	0,11	-0,1
Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левереджу)	≤ 1	0,17	0,28	0,18	0,11	-0,1
Коефіцієнт покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності)	≥ 1	5,76	3,56	5,44	-2,2	1,88
Коефіцієнт поточної заборгованості	≤ 1	0,15	0,22	0,15	0,07	-0,07
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	$\geq 0,1$	1,01	0,09	1,32	-0,04	1,23
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,4-0,6	1	0,99	0,99	-0,1	-
Коефіцієнт фінансової стійкості (довгострокового фінансування)	0,5-1,0	0,83	0,82	0,42	-0,01	-0,4

На рис. 2.2 зображена зворотна залежність коефіцієнту фінансової незалежності (автономії) та коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт фінансування) протягом 2017 – 2019 років.

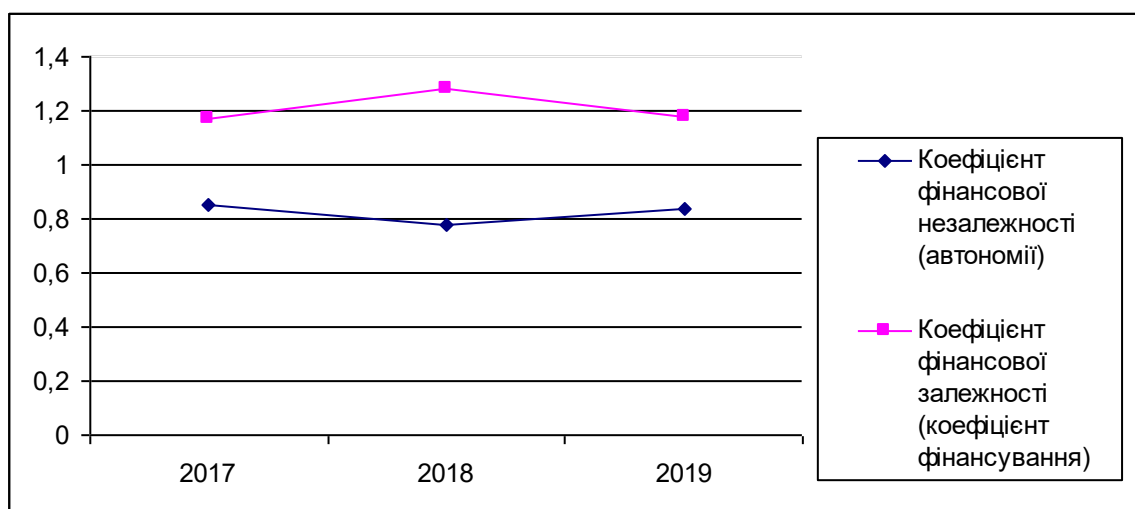

Рис. 2.2. Коефіцієнти фінансової стійкості

На рис. 2.3 зображена зворотна залежність коефіцієнту фінансового ризику (фінансового левереджу) та коефіцієнту покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності) протягом 2017 – 2019 років.

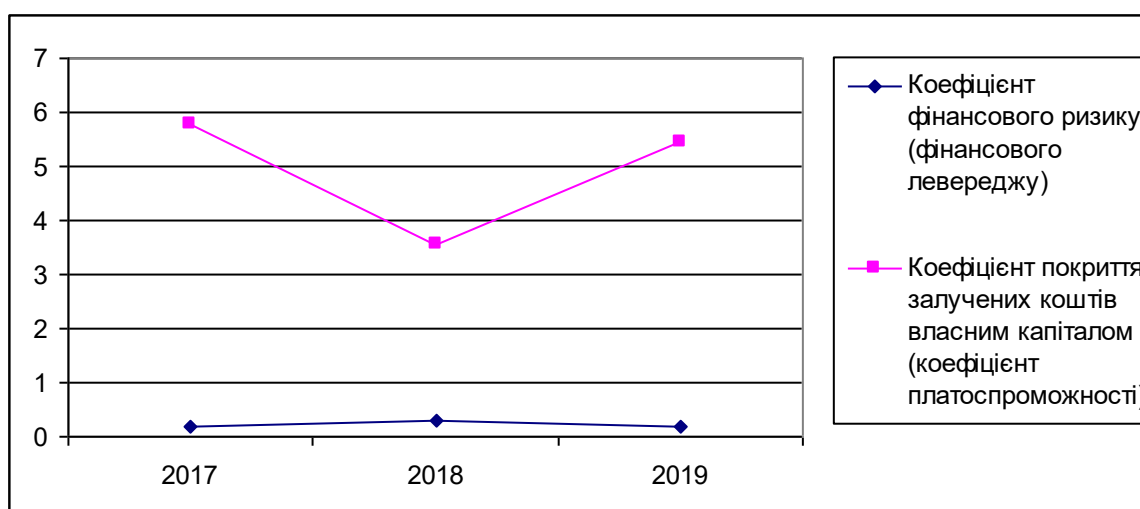

Рис. 2.3. Коефіцієнти фінансової стійкості

За даними табл. 2.6 можна зробити висновок, що в цілому відбулися позитивні зміни у складі показників, якими характеризується фінансова стійкість. Значення коефіцієнту автономії в 2019 році більше нормативного значення і свідчить про незначну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, так на кінець 2019 року ТОВ «Промвок» на 84% фінансувалось за рахунок власного капіталу. В 2018 році відбувалося

збільшення фінансової залежності на 0,11 п., але в 2019 відбулося зниження на 0,01 п. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу в 2019 році мав тенденцію до зменшення і відповідав нормативному значенню.

Збільшення коефіцієнту фінансового ризику в 2019 р. свідчить про зменшення залежності ТОВ НВП «Промвок» від зовнішніх джерел фінансування. Так в 2019 році на 1 грн. власного капіталу припадало 0,18 грн. залучених засобів, що на 0,1 грн. менше, ніж у 2018 році. Динаміка наведених показників свідчить що відбулося покращення фінансової стійкості в 2019 році на ТОВ «Промвок». Коефіцієнт маневреності власного капіталу в 2019 році не змінився, і відповідає нормативному значенню, що позитивно характеризує фінансовий стан підприємства, оскільки свідчить про можливість вільно маневрувати власними коштами.

Розглянемо тепер поняття запасу фінансової міцності (межі безпеки) ТОВ «Промвок». Для цього необхідно спочатку опанувати поняття порога рентабельності (критичною точкою, «мертвою точкою», точкою самоокупності, точкою перелому, точкою беззбитковості, точкою розриву і т.ін. – такі назви трапляються в економічній літературі). Далі необхідно визначити собівартість одиниці продукції і всього випуску за різних рівнів обсягу виробництва (X) за рівняннями:

$$Y = A + bx, \quad (2.16)$$

де Y – собівартість одиниці та всього обсягу продажу, тис.грн.;

b- змінні витрати на одиницю продукції, тис.грн.;

A – постійні витрати на весь обсяг випуску, тис.грн.

Точка беззбитковості – критичний обсяг виробництва ($X_{кр}$) – такий обсяг виробництва і продажу, коли підприємство почне отримувати прибуток. Її можна визначити за формулою (2.17):

$$X_{кр} = A : (Ц - b), \quad (2.17)$$

де Ц — ціна одиниці продукції, грн./од.

У зв'язку з проведеними розрахунками можна назвати три важливих моменти для фінансиста підприємства.

Визначивши, якій кількості продукції відповідає за цих цін реалізації поріг рентабельності, одержуємо граничне (критичне) значення обсягу виробництва в натуральному вираженні. Меншу кількість продукції підприємству виробляти не вигідно.

2. Пройшовши поріг рентабельності, підприємство має додаткову суму валової маржі на кожну чергову одиницю товару. Природно, збільшується і маса прибутку.

3. Сила впливу операційного важеля максимальна поблизу порога рентабельності й зменшується зі зростанням виручки від реалізації та прибутку, тому що частка постійних витрат у загальній їх сумі зменшується – і так до чергового «стрибка» постійних витрат.

На основі порога рентабельності можемо визначити запас фінансової міцності підприємства (різниця між досягнутою фактичною виручкою від реалізації і порогом рентабельності). Цей показник розраховується й у відсотках до виручки від реалізації або у вигляді коефіцієнта до виторгу. Всі показники й алгоритм їхніх розрахунків наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Алгоритм розрахунку параметрів операційного аналізу

ТОВ НВП «Промвок» за 2019 рік

Найменування	Розрахунок
1. Валова маржа $VM = BP - C_{зв}$, тис.грн. Виручка від реалізації (BP) мінус змінні витрати (Cзв).	$105513 - 43973,34 = 61539,66$ тис.грн.
2. Разом змінні витрати (Cзм), тис.грн.	43973,34 тис.грн.
3. Коефіцієнт валової маржі: Валова маржа : Виручка від реалізації, $K_M = VM : BP$	$61539,66 / 105513 =$ 0,583242444
4. Відсоток валової маржі = Валова маржа : Виручка від реалізації * 100, $K_M (\%) = VM : BP * 100$	58,32%
5. Разом постійні платежі (Cпост)	39749,65 тис.грн.
6. Поріг рентабельності: Сума постійних витрат : Коефіцієнт валової маржі; Прент = $C_{пост} : K_M (\%)$	$39749,65 / 0,583242444 =$ 68152,87 тис.грн.

Продовження табл. 2.7

Найменування	Розрахунок
7. Запас фінансової міцності: - у грн.: Виручка від реалізації – Поріг рентабельності: $\Phi_M = ВР - Прент$ - у відсотках до виручки від реалізації: $\Phi_M(\%) = \Phi_M : ВР$	105513 – 68152,87 = 37360,13 тис.грн. 37360,13/105513*100=35,4%
8. Прибуток: Запас фінансової міцності * Коефіцієнт валової маржі; $Пр = \Phi_M * K_M(\%)$	37360,13* 35,4 / 100 = 13228,47 тис.грн.
9. Сила впливу операційного важеля: Валова маржа : Прибуток; $R_{пр} = ВМ : Пр$	61539,66/ 13228,47 = 4,65

Отже обсяг реалізованої продукції у грошовому еквіваленті для ТОВ НВП «Промвок» повинен бути не менше ніж 68152,87 тис.грн., для того аби підприємство не було збитковим.

Як далеко запланований виторг від реалізації «відділяється» від точки беззбитковості, показує запас фінансової міцності або межа фінансової безпеки.

Як видно з наведених вище розрахунків запас міцності підприємства становить 35 %, що означає, що при зменшенні обсягу реалізації продукції на 35 %, за будь-яких причин, воно не буде збитковим. Будь-яка зміна чистого доходу спричиняє зміну валового прибутку в пропорції 1: 4,65.

Цей метод ТОВ НВП «Промвок» може використовувати, плануючи свою діяльність і розраховуючи фінансові показники. Його перевага очевидна, тому що він дає змогу досить легко визначити такі фінансові показники, як оптимальний обсяг продажу, ціна продажу і фінансовий запас стійкості.

Розрахуємо точку беззбитковості графічним методом.

Вихідні данні: постійні витрати – 39749,65 тис.грн.; змінні витрати – 43973,34 тис.грн.; обсяг реалізації 105513 тис.грн.

Питома вага змінних витрат в об'ємі реалізації 0,416757555.

Точка беззбитковості (Q) = 39749,65 / (1- 0,416757555) = 68152,87 тис.грн.

При використанні графічного методу аналізу точкою беззбитковості вважається точка перетину лінії сукупних (повних) затрат та лінії, яка характеризує виручку від реалізації продукції (рис. 2.4).

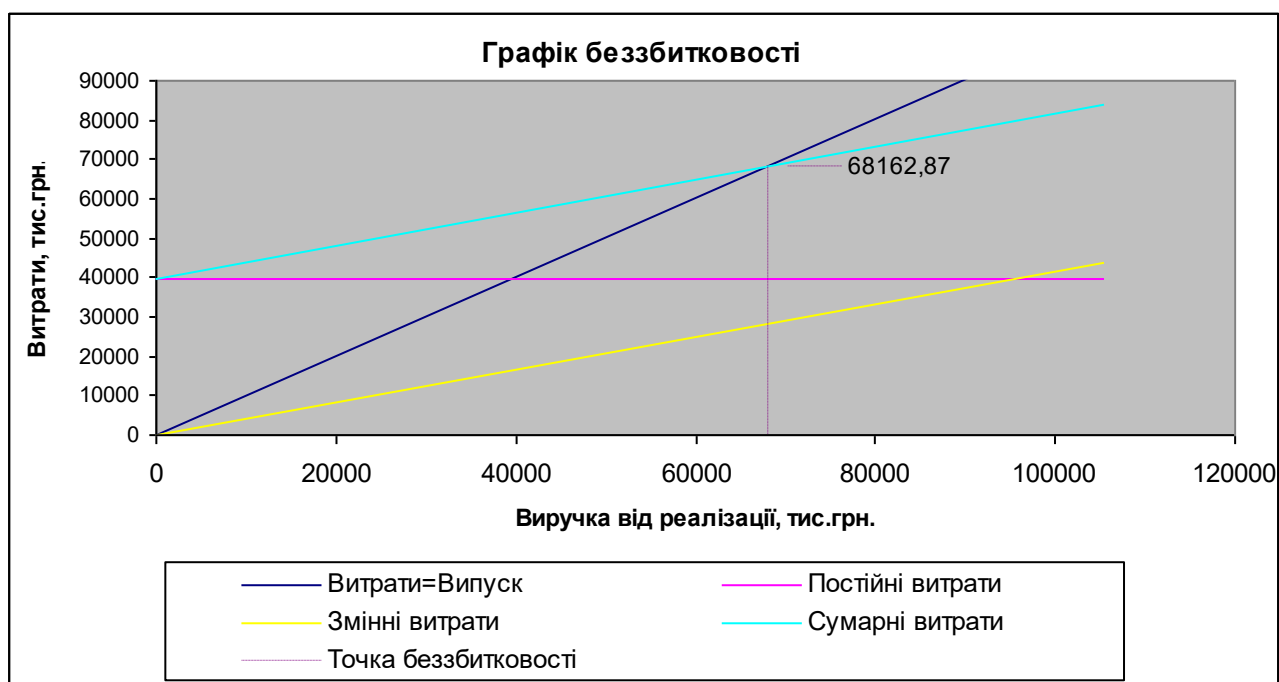

Рис. 2.4. Точка беззбитковості ТОВ НВП «Промвок» в 2019 році

До досягнення точки беззбитковості в 2019 році (68162,87 тис.грн.) підприємство зазнає збитків від реалізації продукції, а після - отримує прибутки. Тобто в 2019 році підприємство отримувало прибуток після перетину обсягу виручки від реалізації в суму 68162,87 тис.грн.

2.5. Аналіз платоспроможності та ліквідності ТОВ НВП «Промвок»

Задача аналізу ліквідності балансу виникає в зв'язку з необхідністю давати оцінку кредитоспроможності підприємства, тобто його здатності вчасно і цілком розраховуватися по усіх своїх зобов'язаннях.

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань організації її активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань. Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні засобів по активу, згрупованих по ступені їхньої ліквідності і розташованих у порядку убутання ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, згрупованими по термінах їхнього погашення і розташованими в порядку зростання термінів [59].

Найбільш ліквідні активи – А1 - (грошові кошти і короткострокові фінансові вкладення підприємства) повинні бути більше або рівні найбільш терміновим зобов'язанням – П1 - (кредиторської заборгованості й інших короткострокових пасивів).

Швидко реалізовані активи – А2 - (дебіторська заборгованість з терміном погашення менш року та інші оборотні активи) повинні бути більше або дорівнювати короткостроковим пасивам - П2 - (короткостроковим позиковим засобам).

Повільно реалізовані активи – А3 - (дебіторська заборгованість з терміном погашення більш року, запаси за винятком витрат майбутніх періодів, ПДВ по придбаних цінностях і довгострокових фінансових вкладеннях) повинні бути більше або дорівнювати довгостроковим пасивам – П3- (довгостроковим позиковим засобам).

Важко реалізовані активи – А4 - (необоротні активи за винятком довгострокових фінансових вкладень) повинні бути менше або дорівнювати постійним пасивам – П4 - (капітал і резерви, доходи майбутніх періодів, резерви майбутніх витрат і платежів, скоректовані на величину витрат майбутніх періодів).

Таким чином, абсолютно ліквідним є такий баланс, при якому досягається співвідношення [60]:

$$A1 \geq P1; \quad A2 \geq P2; \quad A3 \geq P3; \quad A4 \leq P4$$

Результати порівняння фактичних співвідношень статей активу та пасиву з точки зору ліквідності балансу у порівнянні з рекомендованими наводяться у таблиці 2.8.

З табл. 2.8 видно, що баланс ТОВ НВП «Промвок» за звітний період не є абсолютно ліквідним, оскільки не виконується умова $A_1 \geq P_1$ в жодному році. У підприємства спостерігається нестача найбільш ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. Різниця між найліквіднішими активами і терміновими (негайними) пасивами досить велика: на кінець 2017 року нестача становила 2835 тис. грн., на кінець 2018 року – 9269 тис. грн., на кінець 2019

Таблиця 2.8

Результати розрахунків аналізу ліквідності балансу, тис. грн.

Показники активу балансу	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Показники пасиву балансу	2017 рік	2018 рік	2019 рік
1. Найбільш ліквідні активи (А1)	1181	6627	2542	1. Найбільш термінові пасиви (П1)	4016	15896	11324
2. Швидко реалізовані активи (А2)	8442	5255	17830	2. Короткострокові пасиви (П2)	2800	-	-
3. Повільно реалізовані активи (А3)	29376	46765	26275	3. Довгострокові пасиви (П3)	-	-	-
4. Важко реалізовані активи (А4)	7113	13913	26263	4. Постійні пасиви (П4)	39296	56664	61586
Усього	46112	72560	72910	Усього	46112	72560	72910

року – 8782 тис. грн.

Нестача у підприємства грошових коштів та інших найліквідніших активів групи А₁ на кінець кожного року була частково компенсована надлишком активів групи А₂. Однак така компенсація є лише вартісною, а в реальній платіжній ситуації, як зазначалося вище, менш ліквідні активи не зможуть замінити більш ліквідні. Умова $A_3 \geq P_3$ для підприємства виконується, що свідчить про високий рівень його перспективної платоспроможності, про наявність у підприємства достатнього обсягу запасів, та інших активів, що повільно реалізуються.

Виконання четвертої нерівності свідчить про дотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, наявність власних оборотних коштів.

Ліквідність підприємства розраховується за допомогою таких коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності) - характеризує спроможність підприємства за рахунок наявних оборотних активів виконувати

свої грошові зобов'язання, передусім сплачувати борги. Для забезпечення належного рівня платоспроможності підприємствам доцільно забезпечувати значення цього показника на рівні 1,5 - 2,5, при якому величина оборотних активів в 1,5 - 2,5 рази більша від величини боргових зобов'язань.

$$КП = \frac{A1 + A2 + A3}{П1 + П2} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.18)$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття) - показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості.

$$КЛ_{\text{сп}} = \frac{A1 + A2}{П1 + П2} = \frac{(\text{Поточні активи} - \text{Запаси})}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.19)$$

3. Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності - Дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$КЛ_{\text{абс}} = \frac{A1}{П1 + П2} = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.20)$$

4. Чистий оборотний капітал - необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства, оскільки перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності [65]. Чистий оборотний капітал визначається за формулою:

$$\text{ЧОК} = \text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}, \quad (2.21)$$

У таблиці 2.9 наведено коефіцієнти ліквідності ТОВ НВП «Промвок» за 2017-2019 рр.

Таблиця 2.9

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності підприємства

Назва показника	Нормативне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності), КП	≥ 2	5,72	3,68	4,12
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття), КЛср.	> 1	1,41	0,75	1,79
Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності, КЛабс.	$> 0,2$	0,17	0,42	0,22
Чистий оборотний капітал, ЧОК, (тис.грн)		32183	42751	35323

Коефіцієнт покриття на протязі 2017-2019 рр. відповідав нормативному значенню, тобто підприємство мало реальну можливість покриття поточних зобов'язань за рахунок своїх оборотних засобів.

На кожну гривню поточних зобов'язань ТОВ НВП «Промвок» в 2018 році припадало 3,68 грн. оборотних активів, а в 2019 році 4,12 грн.

Значення коефіцієнту швидкої ліквідності в 2017 та в 2019 роках є більшим за нормативне і свідчить, що за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень могло бути погашено всі поточні зобов'язання підприємства.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності на протязі 2018-2019 рр. було більшим за нормативне. Але в 2017 році показник абсолютної ліквідності не відповідав нормативному значенню. Так як коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2019 році складає 0,22, то підприємство може погасити лише 22% поточної заборгованості за рахунок наявних грошових коштів. Отже можна говорити про підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства у 2019 році.

2.6. Аналіз показників прибутковості ТОВ НВП «Промвок»

Один з показників, що характеризує економічну ефективність підприємства – це рентабельність. Економічна ефективність - відносний показник, що прирівнює отриманий ефект з витратами або ресурсами, використаними для досягнення цього ефекту. Існує безліч коефіцієнтів рентабельності, використання кожного з яких залежить від характеру оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Від цього в першу чергу залежить вибір оціночного показника (прибутку), використовуваного в розрахунках. Найчастіше використовується чотири різних показника: валовий прибуток, операційний прибуток, прибуток до оподаткування, чистий прибуток [66]. Залежно від того, з чим порівнюється обраний показник прибутку, виділяють три групи коефіцієнтів рентабельності:

1. Рентабельність інвестицій (капіталу) включає:

- Рентабельність власного капіталу - засвідчує ефективне використання власного капіталу, можливість його примноження та визначається за формулою:

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}, \quad (2.22)$$

- Рентабельність реального основного капіталу - засвідчує ефективність використання основного капіталу та визначається за формулою:

$$RoO = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість необоротних активів}}, \quad (2.23)$$

- Рентабельність позичкового капіталу - засвідчує ефективність використання позичкового капіталу та визначається за формулою:

$$R_{nn} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\frac{\text{Середньорічна вартість довгострокових зобов'язань} + \text{Середньорічна вартість поточних зобов'язань}}{2}}, \quad (2.24)$$

2. Рентабельність продажів включає:

- Валова рентабельність продажу - характеризує суму валового прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$GPM = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.25)$$

- Операційна рентабельність продажу - характеризує суму операційного прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$OIM = \frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.26)$$

- Чиста рентабельність продажу - характеризує суму чистого прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$NPM = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.27)$$

3. Рентабельність виробництва включає:

- Валова рентабельність виробництва - показує величину валового прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво та визначається за формулою:

$$RBB = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}, \quad (2.28)$$

- Чиста рентабельність виробництва - показує величину чистого прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво та визначається за формулою:

$$NBB = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}, \quad (2.29)$$

- Загальна рентабельність майна - характеризує суму валового прибутку з гривні вартості майна та визначається за формулою:

$$R_{33} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість майна}}, \quad (2.30)$$

- Чиста рентабельність майна - характеризує суму чистого прибутку з гривні вартості майна та визначається за формулою:

$$R_{чч} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість майна}}, \quad (2.31)$$

Результати розрахунків коефіцієнтів рентабельності представити в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Розрахунок показників рентабельності підприємства

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення 2018-2017 рік	Абсолютне відхилення 2019-2018 рік
Рентабельність інвестицій (капіталу)					
Рентабельність власного капіталу	37,30	36,19	37,69	-1,11	1,5
Рентабельність реального основного капіталу	164,94	165,20	110,96	0,26	-54,24
Рентабельність позичкового капіталу	184,30	152,94	163,77	-31,36	10,83
Рентабельність продаж					
Валова рентабельність продаж	35,36	46,67	32,41	11,31	-14,26
Операційна рентабельність продаж	35,85	36,04	20,67	0,19	-15,37
Чиста рентабельність продаж	33,81	35,29	21,12	1,48	-14,17
Рентабельність виробничої діяльності					
Валова рентабельність виробництва	54,72	87,51	47,95	32,79	-39,56
Чиста рентабельність виробництва	52,32	66,17	31,25	13,85	-34,92
Загальна рентабельність майна	32,45	38,71	47,01	6,26	8,3
Чиста рентабельність майна	31,02	29,27	30,64	-1,75	1,37

Розрахувавши основні показники рентабельності ТОВ НВП «Промвок» у таблиці 2.10 можна зробити висновок, що у 2019 році порівняно з 2018 показники рентабельності продаж погіршили свої значення. Це пояснюється тим, що приріст чистого доходу від реалізації продукції був набагато більший ніж приріст прибутків (валового, операційного, чистого).

В 2019 році знизився показник рентабельності основного капіталу (54,24 пункти). Тобто підприємство менше отримує прибутку на 1 грн. доходу (капіталу). У 2019 році рентабельність власного капіталу збільшилась на 1,5%. Ріст рентабельності власного капіталу пояснюється зростанням суми чистого прибутку.

Покращилась загальна рентабельність майна підприємства на 8,4 пункти, та чиста рентабельність майна на 1,37 пункти. В 2019 році з кожної гривні вкладеної в майно підприємство отримало 0,30 грн. чистого прибутку.

2.7. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ НВП «Промвок»

Економічна доцільність функціонування підприємства оцінюється фінансовими результатами його діяльності - отриманим прибутком. Тому фінансові результати діяльності (прибуток або збиток) та чинники впливу на їх величину повинні постійно аналізуватися. Основними інформаційними матеріалами аналізу фінансових результатів є: звіт про фінансові результати; примітки до річної фінансової звітності; дані аналітичного обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності [67].

Першочерговими завданнями аналізу фінансових результатів є оцінювання динаміки прибутку, виявлення і кількісне оцінювання впливу різних чинників на його розмір, а також оцінювання резервів збільшення прибутку (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати підприємства

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018-2017 рік		Відхилення 2019-2018 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	36535	49213	105513	12678	34,7	56300	114,4
Собівартість реалізованої продукції	23613	26245	71318	2632	1,11	45073	171,74
Валовий: прибуток	12922	22968	34195	10046	77,74	11227	48,88
Інші операційні доходи	5087	1420	19	-3667	-72,08	-1401	-98,66

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші операц. витрати	1131	1035	2084	-96	-8,48	1049	101,35
Фінансові результати від операційної діяльності							
прибуток	13101	17739	21809	4638	35,4	4070	22,94
Інші доходи	150	9	0	-141	-94	-9	-100
Інші витрати	190	0	0	-190	-100	-	-
Фінансові результати від звич. діяльності до оподаткування							
прибуток	12355	17368	22290	5013	40,57	4922	28,34
Чистий прибуток	12355	17368	22290	5013	40,57	4922	28,34

Виходячи з таблиці 2.11 ми бачимо, що темп росту чистого доходу (виручка) від реалізації продукції у 2018 рік збільшився на 34,7%, в 2019 році відбувався стрімкий ріст чистого доходу до 114,4%. Темп росту собівартості реалізованої продукції також збільшувався у 2018 році на 1,11%, та різкий ріст у 2019 році до 171,74%. В 2019 році темп приросту собівартості був більшим за темп приросту чистого доходу, що призвело до збільшення темпу росту валового прибутку в 2019 році на 48,88 %, що на 28,88% нижче чим у 2018 році. Темп зниження приросту операційних доходів в 2019 році був 98,66%, що в абсолютному значенні операційні доходи зменшились на 14,01 тис.грн. Але збільшуються інші операційні витрати у 2019 році до 101,35%. На протязі трьох років підприємство мало прибуток від операційної діяльності. Що стосується чистого прибутку, то у 2017-2019 роках спостерігається прибуток, темп росту якого у 2019 році в порівнянні з 2018 роком зменшився до 28,34%.

Висновки до розділу 2

На основі проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ НВП «Промвок» наступні висновки:

1. На протязі 2017-2019 років ТОВ НВП «Промвок» фінансувалося за рахунок власних фінансових ресурсів. Спостерігається перевищення темпу приросту необоротних активів над темпом приросту оборотних активів у 2019

році, що призвело до збільшення частки необоротних активів у майні з 19,17% до 36,02 %.

2. Аналіз ділової активності ТОВ НВП «Промвок» показав, що протягом 2017-2019 рр. відбулося зростання економічного потенціалу підприємства, покращення використання активів, оборотних активів, що в свою чергу спричинило достатню кількість грошових засобів для покриття витрат та не спонукало підприємство до залучення додаткових позикових коштів (кредиторської заборгованості).

3. Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ НВП «Промвок» свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства. Значення коефіцієнту автономії в 2019 році більше нормативного значення і свідчить про незначну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, так на кінець 2019 року ТОВ «Промвок» на 84% фінансувалось за рахунок власного капіталу.

4. Аналіз ліквідності, як один з головних критеріїв оцінки фінансового стану підприємства показав, що підприємство має досить достатній рівень всіх показників ліквідності. Розрахунки показують, що на кінець звітного періоду (2019 рік) підприємство має досить високий рівень показників загальної та швидкої ліквідності. Обидва показники перевищують нормативні значення. Це пояснюється передусім низькою часткою поточних зобов'язань в структурі джерел фінансування. На кожну гривню поточних зобов'язань ТОВ НВП «Промвок» в 2018 році припадало 3,68 грн. оборотних активів, а в 2019 році 4,12 грн. Отже можна говорити про підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства у 2019 році.

5. Аналіз ефективності діяльності ТОВ НВП «Промвок» свідчить про покращення ефективності використання капіталу підприємства (окрім рентабельності основного капіталу). Але усі дохідні показники рентабельності погіршили свої значення у 2019 році. Це пояснюється тим, що приріст чистого доходу від реалізації продукції був набагато більший ніж приріст прибутків (валового, операційного, чистого). Покращилась загальна рентабельність майна

підприємства на 8,4 пункти, та чиста рентабельність майна на 1,37 пункти. В 2019 році з кожної гривні вкладеної в майно підприємство отримало 0,30 грн. чистого прибутку.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ НВП «ПРОМВОК»

3.1. Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ НВП «Промвок» за алгоритмічними методами

Ефективність функціонування діяльності підприємства характеризує його фінансовий результат, що виступає у формі прибутку або збитку та в основному залежить від його операційної діяльності. Основними економічними результатами діяльності підприємства є чистий дохід (виручка) від реалізованої продукції, валовий дохід, прибуток.

Валовий прибуток (збиток) визначають як різницю між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Тому, цілком доцільно, для ефективного функціонування діяльності підприємства в майбутньому, прогнозувати його валовий прибуток.

В свою чергу, прогнозування дає змогу аналізувати тенденції, які складаються в період проведення фінансової політики з урахуванням впливу на неї внутрішніх та зовнішніх чинників і на цій підставі визначати перспективи фінансової стратегії, яка забезпечує підприємству фінансову стабільність та стабільність на ринку [68].

В даній роботі прогнозується два показника - виручка від реалізованої продукції та собівартість реалізованої продукції за допомогою яких можна встановити прогноз валового прибутку.

Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ НВП «Промвок» в дипломній роботі пропонується здійснювати за алгоритмічними методами.

Сутність алгоритмічних методів полягає у послідовній заміні фактичних рівнів часового ряду y_t їхніми згладженими значеннями $\hat{y}_t$, які за певним алгоритмом розрахунку оцінюють невідому функцію тренду v_t у будь-якій наперед заданій точці t , не претендуючи при цьому на аналітичне (тобто у вигляді певної формули) представлення функції v_t для всього базового періоду $t=1,2,\dots,n$. Вони мають механізм автоматичного налагодження на зміну досліджуваного показника. Завдяки цьому модель постійно пристосовується до зміни інформації й наприкінці інтервалу прогнозової бази відображає тенденцію, що склалася на поточний момент. Прогноз отримують як екстраполяцію тенденції поточного рівня ряду, тобто останнього на даний момент.

Найвідомішими ітераційними методами згладжування часових рядів є метод ковзної середньої, експоненціального згладжування, адаптивного згладжування та їхні модифікації.

3.1.1. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом ковзної середньої

Метод ковзних середніх є одним із широко відомих методів згладжування тимчасових рядів. Застосовуючи цей метод, можна елімінувати випадкові коливання й одержати значення, що відповідають впливу головних факторів.

Згладжування за допомогою ковзних середніх засноване на тому, що в середніх величинах взаємно погашаються випадкові відхилення. Це відбувається внаслідок заміни первісних рівнів тимчасового ряду середньою арифметичною величиною усередині обраного інтервалу часу. Отримане значення відноситься до середини обраного інтервалу часу (періоду).

Потім період зрушується на одне спостереження, і розрахунок середньої повторюється. При цьому періоди визначення середньої беруться увесь час однаковими. Таким чином, у кожному розглянутому випадку середня

центрована, тобто віднесена до серединної крапки інтервалу згладжування і являє собою рівень для цієї крапки.

При згладжуванні тимчасового ряду ковзними середніми в розрахунках беруть участь всі рівні ряду. Чим ширше інтервал згладжування, тим більше плавним виходить тренд. Згладжений ряд коротше первісного на $(n - 1)$ спостережень, де n - величина інтервалу згладжування.

При великих значеннях n коливальність згладженого ряду значно знижується. Одночасно помітно скорочується кількість спостережень, що створює труднощі.

Вибір інтервалу згладжування залежить від цілей дослідження. При цьому варто керуватися тим, у який період часу відбувається дія, а отже, і усунення впливу випадкових факторів.

Даний метод використовується при короткостроковому прогнозуванні. Його робоча формула [69]:

$$y_{t+1} = m_{t-1} + \frac{1}{n} \cdot (y_t - y_{t-1}), \quad \text{якщо } n = 3, \quad (3.1)$$

де $t + 1$ - прогнозний період; t - період, що передує прогнозному періоду (рік, місяць і т.д.); Y_{t+1} - прогнозований показник; m_{t-1} - ковзна середня за два періоди до прогнозного; n - число рівнів, що входять в інтервал згладжування; Y_t - фактичне значення досліджуваного явища за попередній період; Y_{t-1} - фактичне значення досліджуваного явища за два періоди, що передують прогнозному.

Для розрахунку прогнозного значення виручки від реалізації методом ковзної середньої необхідно:

1. Визначити величину інтервалу згладжування, в нашому випадку візьмемо величину інтервалу рівну 3 ($n = 3$).

2. Розрахувати ковзну середню для перших трьох періодів:

$$m_{2013} = (Y_{2012} + Y_{2013} + Y_{2014}) / 3 = (18481 + 23509 + 24674) / 3 = 22221,3.$$

Отримане значення заносимо в таблицю 3.1 в середину взятого періоду. Далі розраховуємо m для наступних трьох періодів.

$$m_{2014} = (Y_{2013} + Y_{2014} + Y_{2015}) / 3 = (232509 + 24674 + 27482) / 3 = 25221,6.$$

Далі за аналогією розраховуємо m для кожних трьох рядом періодів і результати заносимо в таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ НВП «Промвок»
методом ковзних середніх на 2020 рік

Роки	Виручка від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, m , %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2012	18481	-	-
2013	23509	22221,3	$ 23509 - 22221,3 / 23509 * 100 = 5,47$
2014	24674	25221,6	$ 24674 - 25221,6 / 24674 * 100 = 2,22$
2015	27482	27603,6	$ 27482 - 27603,6 / 27482 * 100 = 0,44$
2016	30655	31557,3	$ 30655 - 31557,3 / 30655 * 100 = 2,94$
2017	36535	38801	$ 36535 - 38801 / 36535 * 100 = 6,2$
2018	49213	63753,6	$ 49213 - 63753,6 / 49213 * 100 = 29,54$
2019	105513	-	-
Всього:			46,81
2020	82520,26		

3. Розрахувавши ковзну середню для всіх періодів, будемо прогноз виручки на 2020 р. по формулі (3.1):

$$\text{Vir.}_{\text{пл}} 2020 = 63753,6 + 1/3 (105513 - 49213) = 82520,26 \text{ тис.грн.}$$

Перевірка прогнозів на точність здійснюється знаходженням абсолютних та відносних відхилень.

Для того щоб зробити висновок про ефективність моделі й про можливість її використання для планування показника, необхідно визначити середній відсоток відхилень теоретичних (розрахункових) значень від фактичних, тобто визначають середню помилку прогнозу.

Середня помилка апроксимації - середнє відхилення розрахункових значень від фактичних. Фактичні значення результативної ознаки відрізняються від теоретичних, розрахованих по рівнянню регресії, тобто y і $\hat{y}_x$.

Чим менше ця відмінність, тим ближче теоретичні значення підходять до емпіричним даним, краще якість моделі. Величина відхилень фактичних і розрахункових значень результативної ознаки $(y - \hat{y}_x)$ за кожним спостереженням являє собою помилку апроксимації. Щоб мати загальне судження про якість моделі з відносних відхилень за кожним спостереженням, визначають середню помилку апроксимації як середню арифметичну просту [70, 71]:

$$\varepsilon = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n \left[\frac{|Y - Y^*|}{Y} \cdot 100 \right] \quad (3.2)$$

Даний показник є відносним показником точності прогнозу й не відбиває розмірність досліджуваних ознак, виражається у відсотках і на практиці використовується для порівняння точності прогнозів отриманих як по різних моделях, так і по різних об'єктах. Інтерпретація оцінки точності прогнозу на основі даного показника представлена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Інтерпретація оцінки точності прогнозу

$\bar{\varepsilon}, \%$	Інтерпретація точності
< 10	Висока
10-20	Хороша
20-50	Задовільна
>50	Не задовільна

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon = 46,81/6 = 7,8\% \text{ - інтервал } < 10, \text{ точність прогнозу висока.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює рис. 3.1.

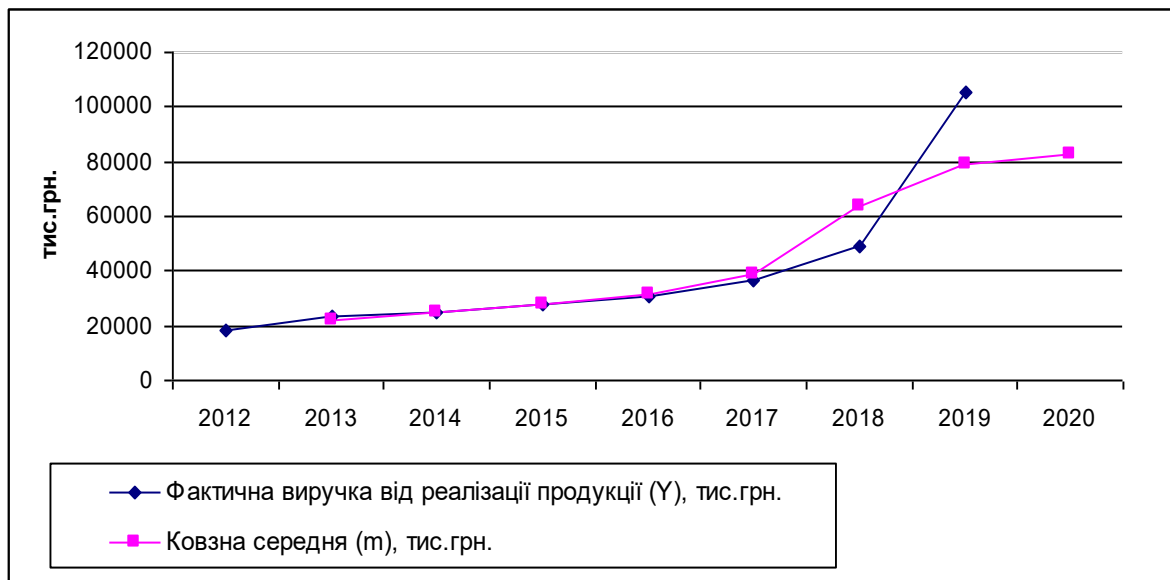

Рис. 3.1. Згладжування ряду за допомогою ковзної середньої

Далі виконаємо прогнозування собівартості реалізованої продукції методом ковзної середньої (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогнозування собівартості реалізованої продукції ТОВ НВП «Промвок» методом ковзних середніх на 2020 рік

Роки	Собівартість від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, m , %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2012	15134	-	-
2013	21024	18181	$/21024-18181/:21024*100=13,52$
2014	18385	19680	$/18385-19680/:18385 * 100 = 7, 04$
2015	19631	20187	$/19631-20187/:19631*100 = 2,83$
2016	22545	21929,6	$/22545-21929,6/:22545*100 = 2,73$
2017	23613	24134,3	$/23613-24134,3/:23613*100 = 2,21$
2018	26245	40392	$/26245-40392/:26245*100 = 53,9$
2019	71318	-	-
Всього:			82,23
2020	22750		

Прогноз собівартості реалізованої продукції на 2020р. по формулі (3.1):

$$\text{Соб.}_{\text{шт. 2020}} = 40392 + 1/3 (71318 - 26245) = 55416,3 \text{ тис.грн.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює
рис. 3.2.

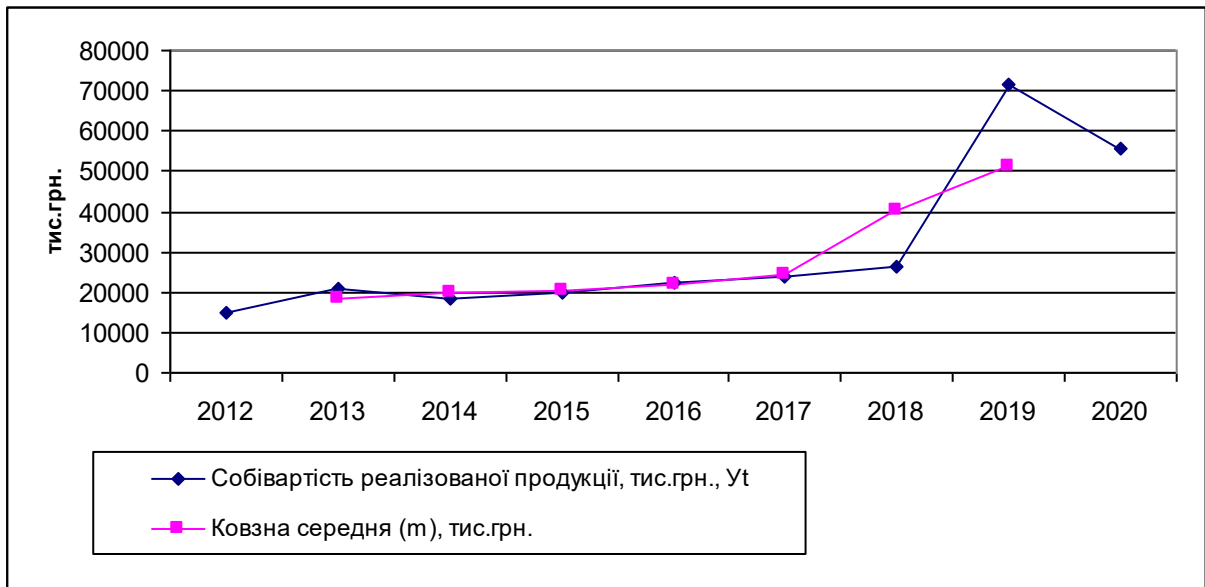

Рис. 3.2. Згладжування ряду (собівартість) за допомогою ковзної середньої

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon = 82,23/6 = 13,71\% \text{ - інтервал } 10\%-20\%, \text{ точність прогнозу хороша.}$$

3.1.2. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом експоненціального згладжування

Метод експоненціального згладжування дає можливість описати такий перебіг процесу, коли найбільшій ваги надають останньому спостереженню, а вага решти спостережень спадає геометрично. Одержана в результаті середня більше характеризує значення процесу наприкінці інтервалу згладжування, ніж на початку, і відома як експоненціально зважена середня. Так, для спостережень $y_t, t \leq n$ прогноз наступного значення y_{n+1} має вигляд:

$$\hat{y}_n(1) = \alpha(y_n + (1 - \alpha)y_{n-1} + (1 - \alpha)^2 y_{n-2} + \dots), \quad 0 < \alpha < 1, \quad (3.3)$$

де підсумок усіх ваг дорівнює 1, а α — параметр згладжування.

Практичний розрахунок експоненціальної середньої здійснюють за рекурентною формулою:

$$\hat{y}_t(1) = \alpha y_t + (1 - \alpha) \hat{y}_t \text{ або } \hat{y}_t(1) = \hat{y}_t + \alpha(y_t - \hat{y}_t), \quad (3.4)$$

тобто в розрахунку нової експоненціальної середньої беруть попередню експоненціальну середню та частку (α) від різниці між попереднім спостереженням і його згладженим значенням, тобто похибки $e_t = y_t - \hat{y}_t$. Так, із надходженням нового спостереження y_n розраховують прогноз $\hat{y}_n(1)$ як експоненціальну середню $\hat{y}_{n+1}$ наступного значення y_{n+1} ; параметр α обирають при цьому з умови мінімуму похибки прогнозу.

Використання методу експоненціального згладжування передбачає розв'язання трьох питань: вибір постійної згладжування α , вибір початкового рівня згладжування ряду $\hat{y}_0$, вибір початкового моменту згладжування (довжини бази згладжування). Аналітичного розв'язку поставлених завдань наразі не існує, і він навряд чи можливий. Вибір характеристик згладжування має ґрунтуватися на експериментальних розрахунках і здійснюватися в кожному конкретному випадку по-різному.

Вибір постійної згладжування α . Вибір параметра згладжування є основною та доволі складною проблемою. Для різних значень α результати прогнозування відрізнятимуться. Якщо значення α близьке до одиниці, то під час прогнозування зважають здебільшого на основному вплив останніх спостережень; якщо близьке до нуля то вплив рівнів ряду спадає повільно, що вможливорює врахування попередніх значень.

Для розв'язання практичних завдань часто використовують різноманітні емпіричні процедури. Наприклад, можна вибирати константу згладжування α шляхом мінімізації похибок прогнозу, які оцінюють для останньої третини ряду, використовуючи таку ітеративну процедуру:

1. Обрати одну із характеристик оцінки якості прогнозу, наприклад: *MSE*, *MAE*, *MAPE* тощо.

2. Розділити множину визначення параметра α на значення, які змінюються з певним кроком, наприклад, із кроком 0,1. Тоді маємо підмножину значень α , яка дорівнює: $[0; 0,1; 0,2; \dots; 0,9; 1]$.

3. Обрати початкове наближення, наприклад $\hat{y}_0 = y_1$

4. Для кожного значення α із побудованої підмножини обчислити експоненціально згладжені середні.

5. Розрахувати значення обраної характеристики якості прогнозу.

6. Вибрати α , для якого одержано найкращу характеристику якості прогнозу.

Аналогічно можна підібрати й довжину прогнозову бази, і початковий рівень згладжування $\hat{y}_0$.

Вибір початкового рівня згладжування ряду $\hat{y}_0$. Від вибору початкового рівня згладжування залежить поведінка наступної згладженої послідовності. Найчастіше він або дорівнює значенню першого рівня ряду y_1 , або береться на рівні середньої арифметичної ряду.

Зазначимо, що чим довший ряд, тим менший вплив на результат згладжування справляє вибір $\hat{y}_0$.

Вибір початкового моменту згладжування (довжини бази згладжування). Проблема вибору початкової точки згладжування зумовлена від проблемою вибору сталої згладжування α . Чим ближче початкова точка до поточної, тим менше інформації знадобиться для побудови прогнозу і тим ближче α до 1; чим далі початкова точка до поточної, тим менш чутливим буде прогноз до нових даних, і тим ближче α до 0.

Метод експоненціального згладжування застосовують під час короткотермінового прогнозування. Для побудови прогнозу необхідно задати лише початкову оцінку прогнозу, подальші розрахунки здійснюються автоматично мірою надходження нових даних спостережень, і прогноз не потрібно обчислювати спочатку. За цим методом згладжування не втрачаються

ані початкові, ані останні рівні заданого часового ряду, тут немає точки, на якій ряд обривається. Чутливість експоненціально зваженого середнього з метою підвищення адекватності прогнозованої моделі можна в будь-який момент змінити, якщо зробити іншою величину α . [72].

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ НВП «Промвок» методом експоненціального згладжування зведемо в табл. 3.4. Коефіцієнт згладжування ряду візьмемо $\alpha=0,7$. Задачу вибору параметра Y_1 , що визначає початкові умови, пропонується вирішувати в такий спосіб: якщо є дані про розвиток процесу в минулому, те їхнє середнє значення можна прийняти в якості Y_1 , якщо таких відомостей немає, то в якості Y_1 використовується вихідне (перше) значення Y_1 спостереження тимчасового ряду [70]. Найпростіший спосіб – узяти як початкове значення $Y_1 = \bar{Y}$ або $Y_1 = Y_1$ [71].

Таблиця 3.4

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ НВП «Промвок»
методом експоненціального згладжування на 2020 рік

Роки	Виручка від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Прогноз $\hat{Y}_t$	Абсолютна похибка $(Y_t - \hat{Y}_t)$	Середня відносна помилка $\frac{ Y_t - \hat{Y}_t }{Y_t} * 100, \%$
1	2	3	4	5
2012	18481	18481	-	
2013	23509	18481	5028	21,38
2014	24674	22000,6	2673,4	10,83
2015	27482	23871,98	3610,02	13,13
2016	30655	26398,99	4256	13,88
2017	36535	29378,2	7156	19,58
2018	49213	34387,96	14825,04	30,12
2019	105513	44765,49	60747,51	57,57
Всього:			98295,97	166,52
2020	-	87288,74	-	-

Прогноз виручки від реалізації продукції на 2020р. по формулі (3.4):

$$\text{Вир}_{\text{пл. 2020}} = 0,7 * 105513 + (1-0,7) * 44765,49 = 87288,74 \text{ тис.грн.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою експоненціального згладжування унаочнює рис. 3.3.

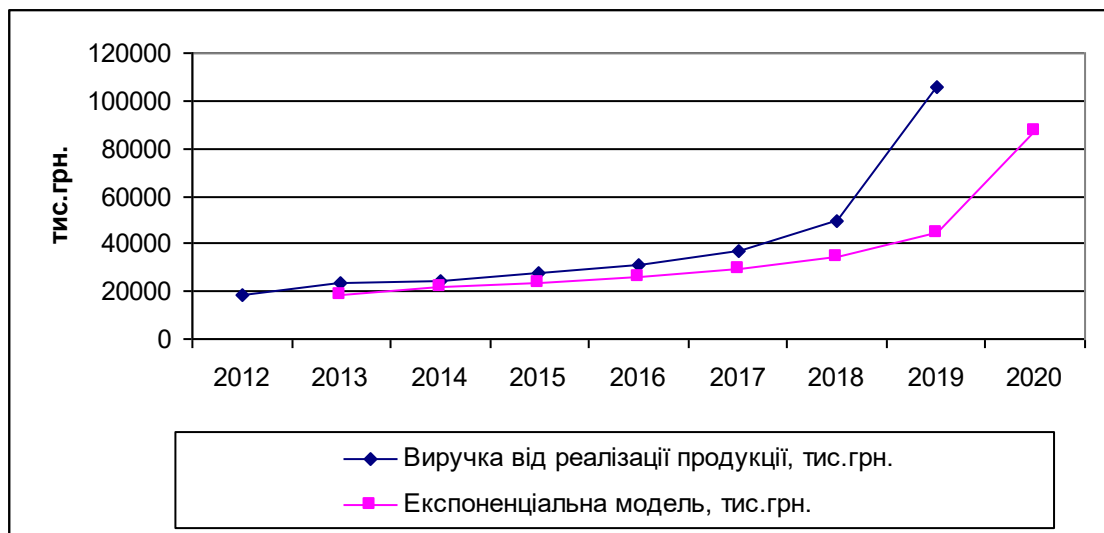

Рис. 3.3. Згладжування ряду (виручка від реалізації продукції) за допомогою експоненціального згладжування

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$\varepsilon = 166,52/7 = 23,78\%$ - інтервал 20%-50%, точність прогнозу задовільна.

Прогнозування собівартості реалізованої продукції методом експоненціального згладжування здійснимо в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Прогнозування собівартості ТОВ НВП «Промвок» методом експоненціального згладжування на 2020 рік

Роки	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн., Y_t	Прогноз $\hat{Y}_t$	Абсолютна похибка $(Y_t - \hat{Y}_t)$	Середня відносна помилка $\frac{ Y_t - \hat{Y}_t }{Y_t} * 100, \%$
2012	15134	15134	-	-
2013	21024	15134	5890	28,01
2014	18385	19257	872	4,74
2015	19631	18646,6	984,4	5,01
2016	22545	19335,68	3209,32	14,23
2017	23613	21582,2	2030,79	8,60
2018	26245	23003,76	3241,23	12,34
2019	71318	25272,63	46045,37	64,56
Всього:			62273,11	137,52
2020	-	57504,38	-	-

Прогноз собівартості реалізованої продукції на 2020р. по формулі (3.4):

$$\text{Соб.}_{\text{шт.2020}} = 0,7 * 71318 + (1-0,7) * 25272,63 = 57504,38 \text{ тис.грн.}$$

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon = 137,52/7 = 19,64\% \text{ - інтервал } 10\% \text{-} 20\%, \text{ точність прогнозу хороша.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою експоненціального згладжування унаочнює рис. 3.4.

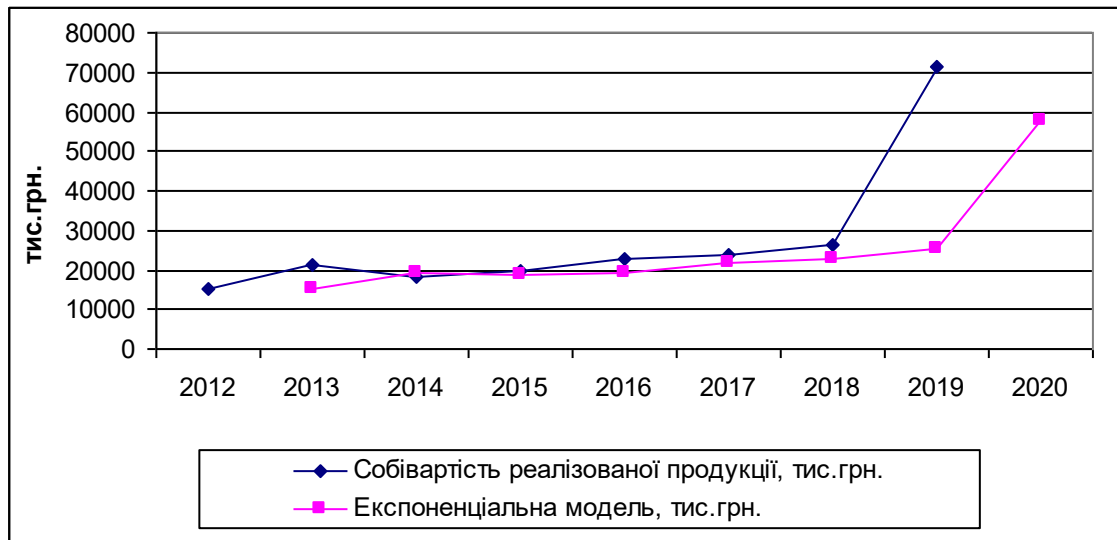

Рис. 3.4. Згладжування ряду (собівартість реалізованої продукції) за допомогою експоненціального згладжування

3.1.3. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства адаптивним методом Брауна

Адаптивне прогнозування дає змогу автоматично змінювати константу згладжування в процесі обчислення. Інструментом прогнозування в адаптивних методах є математична модель з одним чинником «час».

Адаптивні моделі прогнозування - це моделі дисконтування даних, які здатні швидко пристосовувати свою структуру й параметри до зміни умов. Найважливіша особливість їх полягає у тому, що це саморегульовальні моделі, й у разі появи нових даних прогнози оновлюються із мінімальною затримкою без повторення спочатку всього обсягу обчислень.

У практиці статистичного прогнозування базовими адаптивними моделями вважаються моделі Брауна і Хольта, які належать до схеми ковзної середньої, та модель авторегресії.

Модель Брауна відноситься до адаптивних моделей прогнозування, здатних змінювати свою структуру і параметри, пристосовуючись до зміни умов. Всі адаптивні моделі діляться на два класи: моделі ковзкого середнього (СС - моделі) і авторегресії (АР - моделі) [73].

Згідно зі схемою ковзкого середнього оцінкою поточного рівня (спостережень) є зважене середнє всіх попередніх рівнів причому вага (множник), який відображає інформаційну цінність спостереження, тим більше, чим ближче воно знаходиться до поточного рівня. Такі моделі добре відображають тенденцію, але не дозволяють відображати коливання, наприклад сезонні [74].

У СС - моделях згладжування виробляють за допомогою параметру згладжування, який приймає значення від 0 до 1. Параметр згладжування приймає значення більше 0,5 для швидкозмінних процесів і менше 0,5 для відносно стабільних процесів.

Модель Брауна описує процеси з лінійною і параболічною тенденцією (трендом), а також випадкові процеси без тенденцій. Побудова лінійної моделі Брауна має наступні етапи [70]:

1. За першим п'яти точках тимчасового ряду за допомогою методу найменших квадратів оцінюються значення параметрів лінійної моделі для нульового моменту часу:

$$\hat{y}_t = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 t, \quad (3.5)$$

2. З використанням параметрів $\hat{a}_0$ і $\hat{a}_1$, знайдених на попередньому етапі, знаходимо прогноз на крок вперед ($m=1$):

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(0)} m = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(0)}, \quad (3.6)$$

3. Розрахункове значення $\hat{y}_1$ показника порівнюють з фактичним значенням y_1 і знаходять величину відхилення e_1 :

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1. \quad (3.7)$$

4. Коригуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$, за формулами:

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)}, \quad (3.8)$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)}, \quad (3.9)$$

де: β – коефіцієнт дисконтування даних; $1 - \beta = \alpha$ - параметр згладжування [75].

5. За допомогою скоригованих на попередньому кроці параметрів $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ знаходимо прогноз на наступний момент часу ($m=1$):

$$\hat{y}_t(m) = a_{0(t)} + a_{1(t)}m = \hat{y}_{(t+1)} = a_{0(t)} + a_{1(t)}, \quad (3.10)$$

Точковий прогноз на майбутнє розраховується за формулою:

$$\hat{y}_{(n+m)} = a_{0(n)} + a_{1(n)}m, \quad m = 1, 2, \dots \quad (3.11)$$

Початкові оцінки параметрів отримано по першим 5 точкам за допомогою методу найменших квадратів [70].

Коефіцієнти лінійної регресії розраховуються за наступними формулами:

$$a_1 = \frac{n(\sum y_i x_i) - \sum y_i \sum x_i}{n(\sum x_i^2) - (\sum x_i)^2}, \quad (3.12)$$

$$a_0 = \frac{1}{n}(\sum y_i - a_1 \sum x_i), \quad (3.13)$$

1. За допомогою розрахунків параметрів, які наведено в таблиці 3.6, підставим ці значення у формули 3.12, 3.13 та отримаємо початкові оцінки параметрів для прогнозу виручки від реалізації продукції:

$$a_1 = \frac{5 \cdot 402724 - 15 \cdot 124801}{5 \cdot 55 - 15^2} = 2832,1$$

$$a_0 = \frac{123801 - 2832,1 \cdot 15}{5} = 16463,9$$

За формулами 3.5 – 3.9 розрахуємо параметри для моделі Брауна.

1. Знаходимо прогноз на на крок вперед:

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(t)} = 16463,9 + 2832,1 = 19296.$$

Таблиця 3.6

Вихідні дані для розрахунку значені a_0 і a_1

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$x_i y_i$
2012	1	18481	1	18481
2013	2	23509	4	40718
2014	3	24674	9	74022
2015	4	27482	16	109928
2016	5	30655	25	153275
Сума	15	124801	55	402724

Знаходимо величину відхилення:

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1 = 18481 - 19296 = -815.$$

Всі розрахунки в табл. 3.7 виконані для $\alpha=0,3$; $\beta=0,7$ .4. Коректуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ ($t=1$):

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)} = 16463,9 + 2832,1 + (1 - 0,7^2) \cdot (-815) = 18880,35$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)} = 2832,1 + (1 - 0,7)^2 \cdot (-815) = 2758,75.$$

5. Знаходимо прогноз на наступним момент часу ($t=2$):

$$\hat{y}_2 = 18880,35 + 2758,75 = 21639,1.$$

6. Вертаємося до пункту 3, розрахунки повторюємо до 8 року.

Таблиця 3.7

Прогнозування виручки від реалізації за параметрами моделі Брауна

t	$y(t)$	a_0	a_1	$\hat{y}_t$	$e_t = y_t - \hat{y}_t$	$\frac{ e_t }{y_t} \cdot 100\%$
0	-	16463,9	2832,1	-	-	
1	18481	18880,35	2758,75	19296	-815	4,41
2	23509	22592,75	2927,04	21639,1	1869,9	7,95
3	24674	25088,44	2850,92	25519,79	-845,79	3,42
4	27482	27706,1	2809,75	27939,36	-457,35	1,66
5	30655	30586,82	2822,28	30515,86	139,13	0,45
6	36535	35003,31	3103,61	33409,1	3125,89	8,55
7	49213	43771,02	4103,15	38106,92	11106,08	22,56
8	105513	77269,98	9290,65	47874,18	57638,82	54,62

7. Параметри моделі, що отримані в останній момент часу ($t=8$), використовуємо для побудови прогнозу на 2020 рік.

$$\text{Вир}_{\text{пл}2020} \hat{y}_{8(1)} = \hat{y}_9 = a_{0(9)} + a_{1(9)} \cdot 1 = 77269,98 + 9290,65 \cdot 1 = 86560,63 \text{ тис.грн.}$$

Значення параметрів моделі свідчать про наступне: параметр $a_0 = 16463,9$ указує на точність побудованої моделі, оскільки фактичне значення останнього рівня динамічного ряду не сильно перевищує цей параметр; параметр $a_1 = 2832,1$ характеризує щорічне зростання обсягу виручки від реалізації на 2832,1 тис.грн.

На рисунку 3.5 представлені результати прогнозної та фактичної виручки від реалізації продукції за моделлю Брауна.

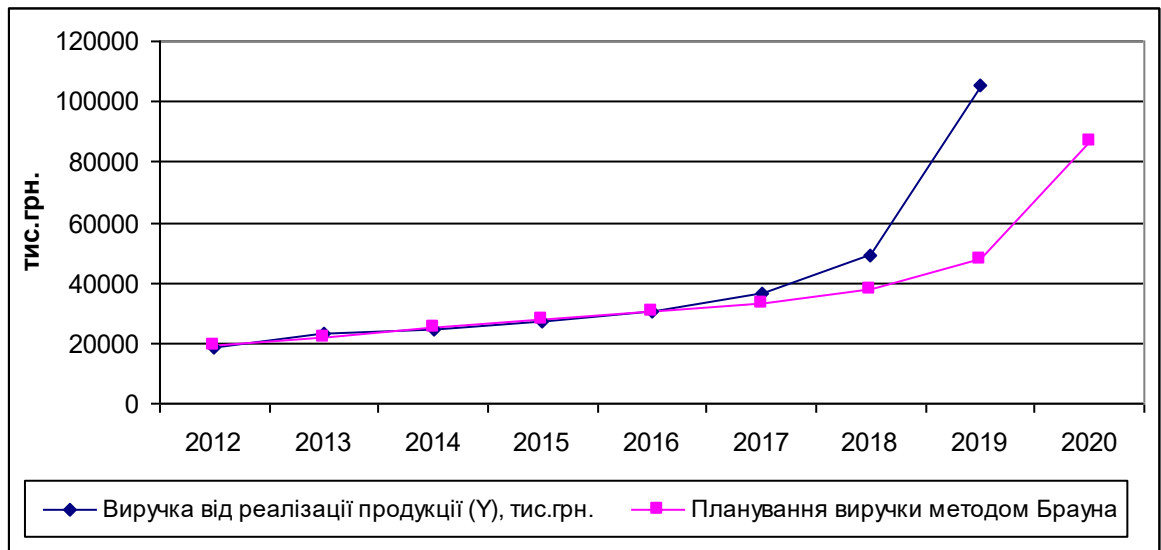

Рис. 3.5. Порівняння даних фактичної виручки з модельованими за методом Брауна

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon (\text{модель за методом Брауна}) = 103,66 / 8 = 12,95\%$$

Середня відносна помилка за методом Брауна попадає в інтервал (10%-20%) – точність прогнозу хороша.

Спрогнозуємо собівартість реалізованої продукції за методом Брауна.

1. За допомогою розрахунків параметрів, які наведено в таблиці 3.8, підставимо ці значення у формули 3.11, 3.12 та отримаємо початкові оцінки параметрів для прогнозу собівартості реалізованої продукції:

$$a_1 = \frac{5 \cdot 303586 - 15 \cdot 96719}{5 \cdot 55 - 15^2} = 1342,9$$

$$a_0 = \frac{96719 - 1342,9 \cdot 15}{5} = 15315,1$$

Таблиця 3.8

Вихідні дані для розрахунку значені a_0 і a_1

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$x_i y_i$
2012	1	15134	1	15134
2013	2	21024	4	42048
2014	3	18385	9	55155
2015	4	19631	16	78524
2016	5	22545	25	112725
Сума	15	96719	55	303586

За формулами 3.5 – 3.9 розрахуємо параметри для моделі Брауна.

2. Знаходимо прогноз на n крок вперед:

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(t)} = 15315,1 + 1342,9 = 16658,0.$$

3. Знаходимо величину відхилення:

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1 = 15134 - 16658 = -1524,0.$$

Всі розрахунки в табл. 3.9 виконані для $\alpha=0,3$; $\beta=0,7$.

Таблиця 3.9

Прогнозування собівартості реалізованої продукції за параметрами моделі Брауна

t	$y(t)$	a_0	a_1	$\hat{y}_t$	$e_t = y_t - \hat{y}_t$	$\frac{ e_t }{y_t} \cdot 100\%$
0	-	15315,1	1342,9	-	-	
1	15134	15880,76	1205,74	16658	-1524	10,07
2	21024	19094,63	1560,11	17086,5	3937,5	18,72
3	18385	19497,17	1355,83	20654,74	-2269,74	12,34
4	19631	20229,79	1245,85	20853,01	-1222,01	6,22
5	22545	22021,01	1342,1	21475,64	1069,35	4,74
6	23613	23490,56	1364,58	23363,11	249,88	1,05
7	26245	25563,97	1489,67	24855,15	1389,85	5,29
8	71318	49628,47	5473,46	27053,65	44264,35	62,06

4. Коректуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ ($t=1$):

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)} = 15315,1 + 1342,9 + (1 - 0,7^2) \cdot -1524 = 15880,76$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)} = 1342,9 + (1 - 0,7)^2 \cdot -1524 = 1205,74.$$

5. Знаходимо прогноз на наступним момент часу ($t=2$):

$$\hat{y}_2 = 15880,76 + 1205,74 = 17086,5.$$

6. Вертаємося до пункту 3, розрахунки повторюємо до 8 року.

7. Параметри моделі, що отримані в останній момент часу ($t=8$), використовуємо для побудови прогнозу на 2020 рік.

$$\text{Соб}_{\text{пл}} 2020 \hat{y}_{8(1)} = \hat{y}_9 = a_{0(8)} + a_{1(8)} \cdot 1 = 49628,47 + 5473,46 \cdot 1 = 55101,93 \text{ тис.грн.}$$

На рисунку 3.6 представлено результати прогнозних та фактичних даних собівартості реалізованої продукції за моделлю Брауна.

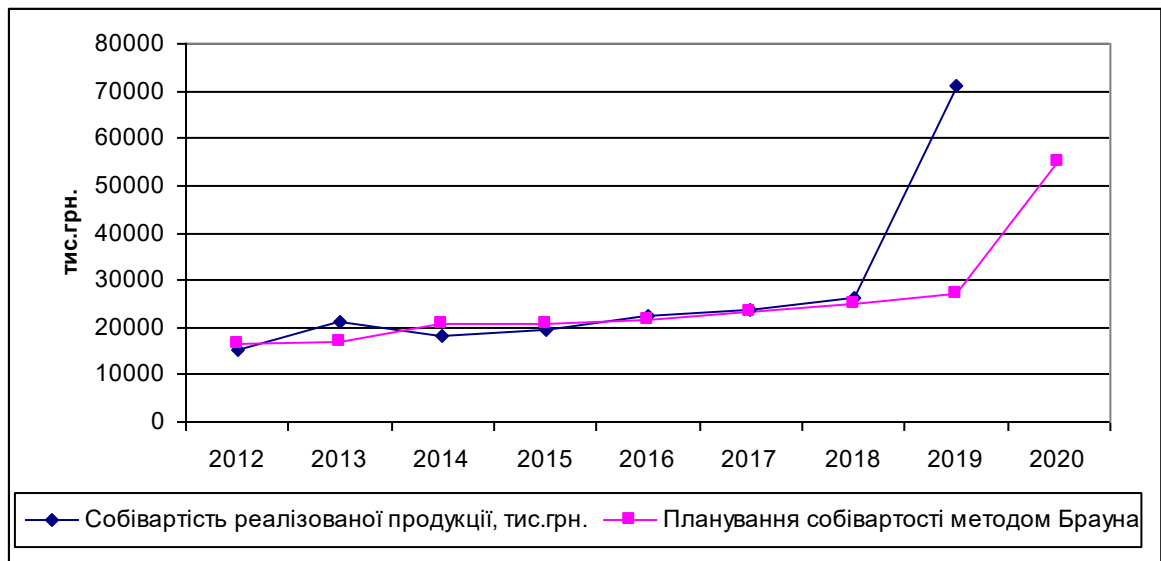

Рис. 3.6. Порівняльні результати прогнозу та фактичних даних собівартості реалізованої продукції за методом Брауна

Середня відносна помилка для собівартості:

$$\varepsilon (\text{модель за методом Брауна}) = 120,53 / 8 = 15,06\%.$$

Середня відносна помилка за методом Брауна попадає в (10%-20%) — точність прогнозу хороша.

3.2. Вибір найкращого методу прогнозування показників діяльності підприємства ТОВ НВП «Промвок»

Спрогнозував показники діяльності ТОВ НВП «Промвок», які мають вплив на формування валового прибутку підприємства трьома методами, а саме: методом ковзної середньої, методом експоненціального згладжування та методом Брауна, здійснимо вибір найкращого методу прогнозування показників. Для цього порівняємо точності (помилки) прогнозу показників.

Результати розрахунків, а саме помилка прогнозу у відсотках по кожному показнику з 3 методів прогнозування представлена у табл. 3.10.

У результаті проведених досліджень встановлено, що жоден із 3 методів прогнозування не може завжди і всюди давати гарні результати. Це пояснюється тим, що кожен метод прогнозу має свої переваги і недоліки, у зв'язку з чим він може краще за інші методи прогнозувати певний вид показника.

Таблиця 3.10

Середня відносна помилка апроксимації (помилка прогнозу) за трьома методами прогнозування, %

Показник	Методи прогнозування		
	Метод ковзної середньої	Метод експоненціального згладжування	Метод Брауна
Виручка від реалізації продукції	7,8	23,78	12,95
Собівартість реалізованої продукції	13,71	19,64	15,06

З'ясовано також, що точність прогнозу залежить від вибору методу прогнозування, вихідних значень і виду показника, що прогнозується, і довжини часового періоду, на який здійснюється прогноз.

Як видно з табл. 3.10, перше місце серед 3 методів прогнозування за точністю прогнозу посідає метод ковзної середньої.

За допомогою методу ковзної середньої краще всього прогнозувати як виручку від реалізації продукції так і собівартість реалізованої продукції.

Розрахуємо прогнозний валовий прибуток ТОВ НВП «Промвок» на 2020 року різними методами.

Зведемо розраховані показники валового прибутку в таблицю 3.11.

Як видно з табл. 3.11 при плануванні всіма методами екстраполяції відбувається зменшення планованого розміру валового прибутку.

Самий менший розмір прогнозного валового прибутку отримано використовуючи метод ковзної середньої. Але середня відносна похибка при використанні цього методу сама найменша як при плануванні виручки від реалізації, так і плануванні собівартості реалізованої продукції.

Таблиця 3.11

Зіставлення економічних показників фінансових результатів отриманих різними методами планування

Показник	Базовий 2019	Плановий 2020 метод Брауна	Плановий 2020 метод ковзних середніх	Плановий 2020 метод експоненціального згладжування
Дохід від реалізації робіт, тис.грн.	105513	86560,63	82520,26	87288,74
Собівартість реалізації робіт, тис.грн.	71318	55101,93	55416,3	57504,38
Валовий прибуток, тис.грн.	34195	31458,7	27103,96	29784,36

Тому ми вважаємо, що сума планового валового прибутку підприємства розрахованого методом ковзної середньої для ТОВ НВП «Промвок» є найбільш точною.

Недоліками цих методів є те, що ці методи не враховує зміни, що впливають на прибуток не тільки з боку факторів екзогенного середовища, але і факторів внутрішнього розвитку підприємства в майбутньому періоді. Тому

після прогнозних результатів показників необхідно здійснювати коригування отриманих результатів з урахуванням факторів внутрішнього розвитку підприємства.

Висновки до розділу 3

1. З метою нейтралізації ризику неприбутковості, покращення фінансової діяльності, підвищення управління фінансовими ресурсами, необхідно постійно аналізувати та прогнозувати показники діяльності підприємства, які мають вплив на формування фінансових результатів.

2. Більшість методів прогнозування базується на використанні історичної інформації, представленої у вигляді часових рядів, тобто рядів динаміки, які впорядковуються за часовою ознакою. Головною ідеєю аналізу часових рядів є побудова тренду на основі минулих даних і наступному екстраполюванні цієї лінії у майбутнє.

3. Для прогнозування показників діяльності в бакалаврській роботі були використані три методи, а саме метод ковзної середньої, метод експоненціального згладжування та метод Брауна.

4. Отримані результати за трьома методами передбачають зменшення валового прибутку в 2020 році, а саме при плануванні методом ковзних середніх валовий прибуток зменшиться на 7091,04 тис.грн., методом експоненціального згладжування на 4410,64 тис.грн, при планування методом Брауна на 2736,3 тис.грн.

5. Кожен з методів прогнозування має певні недоліки, які впливають на точність розрахунків. Результати розрахунків трьома методами з врахуванням існуючих недоліків при прогнозуванні різними методами дозволили визначити, що більш точним методом прогнозування показників діяльності для ТОВ НВП «Промвок» є метод ковзної середньої.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши фінансовий стан та спланувавши показники фінансово-господарської діяльності підприємства, можна зробити наступні висновки.

1. Виробничо-господарська діяльність сільськогосподарських підприємств є домінуючою й основною їхньою діяльністю. Утримання фінансового стану підприємства на належному рівні в усіх сферах діяльності потребує правильної організації фінансової діяльності на підприємстві.

2. Існує велика кількість підходів та методик до фінансового аналізу підприємств. Аналіз існуючих методик фінансового аналізу дозволив виділити 5 груп показників фінансового стану підприємств: майнового стану; ліквідності; фінансової стійкості; ділової активності; прибутковості.

3. В умовах підвищеного впливу ризиків на діяльність підприємств суттєво зростає роль фінансового планування у забезпеченні ефективного та збалансованого функціонування підприємства.

4. У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод.

5. Здійснений аналіз майнового стану ТОВ НВП «Промвок» показав, структура сукупних активів підприємства в 2019 році характеризується перевищенням в їх складі частки оборотних активів (63,98%). Підприємство фінансується за рахунок власних фінансових ресурсів.

6. Динаміка показників ділової активності та фінансової стійкості ТОВ НВП «Промвок» свідчить, що в 2019 рр. відбулося зростання економічного потенціалу підприємства, покращення використання активів, оборотних активів, що в свою чергу генерує достатню кількість грошових засобів для покриття витрат і не змушує підприємство до залучення додаткових позикових коштів (кредитів та кредиторської заборгованості).

7. Аналіз прибутковості ТОВ НВП «Промвок» показав, що в 2019 році підприємство менше отримувало прибутку на 1 грн. доходу (активів, капіталу).

8. Планування показників діяльності, які мають вплив на формування фінансового результату ТОВ НВП «Промвок» було здійснено трьома методами, а саме методом Брауна, методом ковзної середньої та методом експоненціального згладжування.

9. Отримані результати за всіма методами передбачають зменшення валового прибутку в прогнозному 2020 року.

10. За результатами співставлення отриманих помилок прогнозів було визначено, що найменшу середню відносну помилку має метод середньої ковзної, тому він є більш точним методом планування показників діяльності для ТОВ НВП «Промвок».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матвійчук Л. О. Концептуальні підходи до визначення сутності поняття "господарська діяльність підприємства" / Л. О. Матвійчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2017. - Вип. 12(2). - С. 14-18.
2. Бринцев О.В. До питання про визначення поняття господарської діяльності / О.В. Бринцев // Вісник господарського судочинства. – 2013. – № 6. – С. 63–67.
3. Господарський кодекс від 16 січня 2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Податковий кодекс від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Методика визначення відносин контролю : Розпорядження комітету від 24 грудня 2002 р. № 397-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.
7. Вінник О.М. Господарське право : курс лекцій / О.М. Вінник. – К. : Атіка, 2004. – 624 с.
8. Васильєва Т.С. Господарська діяльність як об'єкт адміністративно-правового режиму / Т.С. Васильєва // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 169–174.
9. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
10. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : [навч. посіб.] / В.Г. Швець. – К. : Знання-Прес, 2003. – 444 с.
11. Лаптев В.В. Теоретические проблемы хозяйственного права / В.В. Лаптев. – М. : Наука, 1975. – 412 с.
12. Господарське право України : [підруч.] / за ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. – Х. : Право, 2005. – 382 с.

13. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.18р. №2275-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19)
14. Аграрне право України : підруч. / за ред. О.О. Погрібного. – К. : Істина, 2004. – 445 с.
15. Аграрное право : учеб. для вузов / под ред. Г.Е. Быстрова, М.И. Козыря, [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Юристъ, 1998. – 531 с.
16. Аграрне право (оглядові лекції, нормативно-правові акти) : навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Х. : Юрайт, 2014. – 352 с.
17. Фермерське господарство: правові засади створення, функціонування та припинення : навч.-практ. посіб. / М.В. Шульга, В.П. Жушман, П.Ф. Кулинич, В.Ю. Юркевич ; за ред. М.В. Шульги. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2004. – 464 с.
18. Аграрне право України: Підручник / За ред. О.О. Погрібного. – К.: Істина, 2004. – 445 с.
19. Аграрне право України : підруч. / В.З. Янчук [та ін.]; за ред. В.З. Янчука. – К. : Юрінком, 1996. – 560 с.
20. Аграрне право України : підруч. / В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, М.В. Гребенюк [та ін.] ; за заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
21. Правове регулювання господарсько-фінансової діяльності підприємства: монографія / В. І. Торкатюк, Г. В. Стадник, А. Л. Шутенко та ін.; за заг. ред. В. І. Торкатюка; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 346 с.
22. Мартюшева Л. С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Навчальний посібник /Л. С. Мартюшева, Л.О. Меренкова. – Х. : Вид.ХНЕУ, 2008. - 218 с.
23. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. І. Аранчій. – К. : Професіонал. – 2004. – 304 с.

24. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К. : Знання-Прес, 2009. – 299 с.
25. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д., Булгакова С. О., Куліш А. П. Фінанси підприємств : Підручник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана / за ред. А. М. Поддєрьогіна. – Вид. 6 -те, перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2006. - 552 с.
26. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навчальний посібник / М. М. Бердар. – К. : ЦУЛ, 2010. – 352 с.
27. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник / І. В. Зятковський, Л. І. Зятковська, М. В. Романів. – Чернівці : Золоті литаври, 2007. – 274 с.
28. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ О. О.Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Куліш та ін.; За заг. ред. О. О.Терещенка. – К. : КНЕУ, 2006. – 312 с.
29. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія) : навч. посіб / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2007. – 194с.
30. Нескородева І.І. Дослідження сутності економічної категорії «фінансова діяльність підприємства» / І.І. Нескородева, Ю.О. Коцегуб // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – Вип.41. – С. 200-204.
31. Вудвуд В.В. Господарська діяльність як об'єкт впливу на забезпечення прибуткової діяльності підприємства / В.В. Вудвуд // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2012. – Вип.4. – С.179-183.
32. Сарапіна О. А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення / О. А. Сарапіна // Вісник аграрної науки Причорномор'я. - 2012. - Вип. 2. - С. 47-58.
33. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення / М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9. – С. 92-100.

34. Адамова І. З. Аналіз фінансового стану підприємства: проблемні аспекти та шляхи їх розв'язання / І. З. Адамова, А. Л. Романчук // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2011. - Вип. 2(1). - С. 388-395.

35. Денисенко М.П. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств / М.П. Денисенко, О.В. Зазимко // АгроСвіт. – 2015. – № 10. – С. 52-58.

36. Гужавіна І. В. Вдосконалення методики аналізу та визначення фінансового стану підприємства / І. В. Гужавіна // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2012. - Вип. 20. - С. 110-114.

37. Гуменюк О. О. Особливості проведення аналізу фінансового стану підприємства / О. О. Гуменюк // Інноваційна економіка. - 2016. - № 7-8. - С. 147-152.

38. Коломієць Н. О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством / Н. О. Коломієць, В. М. Павліченко, О. П. Коломієць // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2017. - Вип. 185. - С. 223-230.

39. Левашова К. П. Управління фінансовим станом підприємства: сутність та методи [Електронний ресурс] / К. П. Левашова // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/view/2478>.

40. Яцух О. О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки / О. О. Яцух, Н. Ю. Захарова // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. - 2018. - Т. 29(68), № 3. - С. 173-180.

41. Ястребова О.В. Відмінні ознаки систем фінансового прогнозування та планування / О. В. Ястребова // Економіка та держава. - 2012. - № 1. - С. 85-86.

42. Вишнеvsька О.М. Сутність і особливості фінансового прогнозування діяльності підприємства / О. М. Вишнеvsька, І. П. Колодій // Фінансовий простір. - 2015. - № 1. - С. 63-68.

43. Сарай Н. І. Проблеми прогнозування фінансово-економічних показників в ході проведення фінансової діагностики підприємства [Електронний ресурс] / Н. І. Сарай // Інноваційна економіка. – 2011. – № 4. – С. 131-135. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/8956>

44. Пономарьов Д. Е. Прогнозування показників фінансового стану підприємства як основа формування фінансової стійкості / Д. Е. Пономарьов // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 1. - С. 49-54.

45. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування : навч. посібник / А.М.Єріна. – К. : КНЕУ, 2001. – 170 с.

46. Земитан Г. Методы прогнозирования финансового состояния организации [Електронний ресурс] / Г.Земитан. – Режим доступу : http://www.iteam.ru/publications/finances/section_29/article_408.

47. Бреслав Е. Финансовое прогнозирование : учеб. пособие [Електронний ресурс] / Е.Бреслав. – Невинномыск, 2006. – 221 с. – Режим доступу : http://www.cfin.ru/management/strategy/finance_forecasting.shtml.

48. Тихонов Э.Е. Методы прогнозирования в условиях рынка : учеб. пособие / Э.Е. Тихонов. – Невинномыск, 2006. – 221 с.

49. Нестор О.Ю. Фінансове прогнозування як складова стратегічного фінансового планування суб'єкта господарювання / О.Ю. Нестор // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2015. – Вип.12. Частина 2. - С. 170-173.

50. Свистун Л. А. Перспективи використання сучасних інформаційних технологій при здійсненні фінансового планування на підприємстві / Л. А. Свистун // Економіка і регіон. - 2016. - № 3. - С. 13-21.

51. Юнацький М. О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства. Ефективна економіка. - 2018. - № 4. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6232> (дата звернення: 26.05.2020).

52. Ястребова О. В. Методика фінансового планування та прогнозування на підприємстві / О. В. Ястребова // Інвестиції: практика та досвід. - 2012. - № 1. - С. 75-78.

53. Семенов Г.А. Фінансове планування і управління на підприємствах: навчальний посібник / Г.А. Семенов, В.З. Бугай, А.Г. Семенов, А.В. Бугай. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 432 с.

54. Родионова В.М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / В.М. Родионова, М.А. Федотова. - М.: Перспектива, 1995. - 98 с.

55. Ставерська Т.О. Принципи і процедури фінансового планування і прогнозування на підприємстві / Т.О. Ставерська // Науково-виробничий журнал: Держава та регіони. – 2011. – № 5. – С. 167-170.

56. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування. Навч.посіб. / О.Г. Біла. – Львів: ком пакт-ЛВ, 2005. – 312 с.

57. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування» (для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» 0501 «Економіка і підприємництво» спеціальності ЕП) / Авт.: Світлична Т.І., Дріль Н.В.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х: ХНАМГ, 2010. – 112 с.

58. Аналіз та прогнозування розвитку підприємства: навчально-методичні матеріали для студентів спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит» / упор.: С.В. Бреус, І.В. Бродюк. – К.: КНУТД, 2014. – 63 с.

59. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів) навч. посіб. / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. – 2-е вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2007. – 288 с.

60. Глідких Т.В. Фінансовий облік : навч. посібник / Глідких Т.В. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 480 с.

61. Дікань Л.В. Фінансовий результат підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз : [монографія] / Л. В. Дікань, О. О. Вороніна. - Х. : СПД ФО Лібуркіна Л.М., 2008. - 92 с.
62. Мошенський С.З. Економічний аналіз : підручник для студ. екон. спец. вищих навч. закладів / С.З. Мошенський, О.В. Олійник. – Житомир : ПП “Рута”, 2007. – 704 с.
63. Деєва Н.М. Фінансовий аналіз: Навч. Посіб. / Н.М. Деєва, О.І. Дедіков. – К: ЦУЛ, 2007. – 328с.
64. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. М. Бойчик.– 2-е вид., доповн., перероб.– К. : Атіка, 2007.– 528 с.
65. Руда Р. В. Оцінка фінансового стану підприємства: сутність та необхідність / Р. В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу.– 2010.– № 1(9).– С. 61 – 65.
66. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник / В.О. Мец. - К.: КНЕУ, 2009. - 132с.
67. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз : Навч. посіб. / Д. В. Шиян, Н. І. Строченко. - К. : А.С.К., 2005. - 229 с.
68. Клементьєва О.Ю. Фінансовий стан підприємства та його прогнозування : автореф. дис... канд. екон. наук / О. Ю. Клементьєва; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". - К., 2008. - 20 с.
69. Владимірова Л.П. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие. М.: Издательский Дом «Дашков и Ко», 2001. – 308 с.
70. Орлова И.В. Экономико-математические методы и модели: компьютерное моделирование: Учеб. пособие. Орлова И.В, Половников В.А. – М.: Вузовский учебник, 2007. – 365 с.
71. Кондіус І.С. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом 6.030502 «Економічна кібернетика». / І.С. Кондіус. – Севастополь.: СІБС, 2012. – 155с.

72. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посіб. / Г.В. Присенко, Є.І. Равікович. - К.: КНЕУ, 2005. - 378 с.
73. Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Свінцицька О.М. – К. : Видво Європ. ун-ту, 2009. – 232 с.
74. Пашута М.Т. Прогнозування та програмування економічного та соціального розвитку: навч. посіб. / М.Т. Пашута. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 408 с.
75. Экономико-математические методы и прикладные модели: учебник для бакалавров / В.В. Федосеев, А.Н. Гармаш, И.В. Орлова. – М: Юрайт, 2012. – 328 с.

ДОДАТОК А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ	Коди 2018 01 01 21917292 124887104 230
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за СПОДУ	
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за ЗКГНГ	
Орган державного управління		за КВЕД	01.11.0
Галузь		Контрольна сума	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових, бобових культур і насіння олійних культур		
Одиниця виміру:	тис. грн.		
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна		
Середня кількість працівників:	123		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку v
за міжнародними стандартами фінансової звітності

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1509	1509
Основні засоби:	1010	6325	5579
первісна вартість	1011	34367	34294
знос	1012	28042	28715
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Гудвіл при консолідації	1055		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		

Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090	34	25
Усього за розділом І	1095	7868	7113
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	19327	28814
Виробничі запаси	1101	2225	2868
Незавершене виробництво	1102	4281	4254
Готова продукція	1103	12809	21677
Товари	1104	12	15
Поточні біологічні активи	1110	680	562
Депозити перестраховання	1115		
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2916	1943
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	268	217
з бюджетом	1135	43	109
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1978	5772
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	431	1181
Готівка	1166	2	3
Рахунки в банках	1167	428	1178
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	21	401
Усього за розділом ІІ	1195	25664	38999
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	33532	46112

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
І. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6198	6198
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	14372	14372
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	826	1444
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5545	17282
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		

Інші резерви	1435		
Неконтрольована частка	1490		
Усього за розділом I	1495	26941	39296
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2840	2800
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість:	1610		
за довгостроковими зобов'язаннями			
за товари, роботи, послуги	1615	23	404
за розрахунками з бюджетом	1620	33	362
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	81	49
за розрахунками з оплати праці	1630	172	223
за одержаними авансами	1635	131	2406
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	3311	572
Усього за розділом III	1695	6591	6816
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	33532	46112

Керівник _____

М. П.

Головний бухгалтер _____

Мазін Сергій Вікторович

Бурлай Наталія Іванівна

Продовження дод. А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата	2018 01 01
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за ЄДРПОУ	21917292
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за КОАТУУ	124887104
Орган державного управління		за КОПФГ	230
Галузь		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових та технічних культур, виробництво олії	за ЗКГНГ	
Одиниця виміру:	тис. грн.	за КВЕД	01.11.0
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна	Контрольна сума	
Середня кількість працівників:	123		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності **v**

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	36535	30655
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(23613)	(22545)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий:			
прибуток	2090	12922	8110
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	5087	3808
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Адміністративні витрати	2130	(2133)	(2217)
Витрати на збут	2150	(1644)	(1618)
Інші операційні витрати	2180	(1131)	(5745)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	13101	2338
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	15	0
Інші доходи	2240	0	3
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0

Фінансові витрати	2250	(721)	(637)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(190)	(16)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	12355	1685
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	12355	1685
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	12355	1685
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470		
неконтрольованій частці	2475		
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480		
неконтрольованій частці	2485		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	15566	16720
Витрати на оплату праці	2505	4851	3451
Відрахування на соціальні заходи	2510	1444	1257
Амортизація	2515	673	1679
Інші операційні витрати	2520	3092	4105
Разом	2550	25626	27212

Керівник _____

М. П.

Головний бухгалтер _____

С.В. Мазін

Н.І. Бурлай

Продовження дод. А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата	Коди 2019 01 01
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за ЄДРПОУ	21917292
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за КОАТУУ	124887104
Орган державного управління		за КОПФГ	230
Галузь		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових, бобових культур і насіння олійних культур	за ЗКГНГ	
Одиниця виміру:	тис. грн.	за КВЕД	01.11.0
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна	Контрольна сума	
Середня кількість працівників:	124		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку v
за міжнародними стандартами фінансової звітності

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	8
первісна вартість	1001	0	8
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1509	1509
Основні засоби:	1010	5579	12380
первісна вартість	1011	34294	41921
знос	1012	28715	29541
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Гудвіл при консолідації	1055		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		

Інші необоротні активи	1090	25	16
Усього за розділом І	1095	7113	13913
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	28814	46200
Виробничі запаси	1101	2868	6751
Незавершене виробництво	1102	4254	5034
Готова продукція	1103	21677	34411
Товари	1104	15	4
Поточні біологічні активи	1110	562	565
Депозити перестрашування	1115		
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1943	1921
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	217	1426
з бюджетом	1135	109	52
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5772	34
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1181	6627
Готівка	1166	3	13
Рахунки в банках	1167	1178	6614
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	401	1822
Усього за розділом ІІ	1195	38999	58647
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	46112	72560

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
І. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6198	6198
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	14372	14372
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1444	1444
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	17282	34650
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Неконтрольована частка	1490		

Усього за розділом I	1495	39296	56664
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2800	0
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	404	479
за розрахунками з бюджетом	1620	362	1497
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	49	30
за розрахунками з оплати праці	1630	223	250
за одержаними авансами	1635	2406	10936
за розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1640		
за страховою діяльністю	1645		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	572	2704
Усього за розділом III	1695	6816	15896
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	46112	72560

Керівник _____

М. П.

Головний бухгалтер _____

Мазін Сергій Вікторович

Бурлай Наталія Іванівна

Продовження дод. А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ	Коди 2019 01 01 21917292 124887104 230
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за СПОДУ	
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за ЗКГНГ	
Орган державного управління		за КВЕД	01.11.0
Галузь		Контрольна сума	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових та технічних культур, виробництво олії		
Одиниця виміру:	тис. грн.		
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна		
Середня кількість працівників:	124		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності **v**

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49213	36535
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(26245)	(23613)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	22968	12922
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	1420	5087
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Адміністративні витрати	2130	(2678)	(2133)
Витрати на збут	2150	(2936)	(1644)
Інші операційні витрати	2180	(1035)	(1131)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	17739	13101
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	15

Інші доходи	2240	9	150
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(380)	(721)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(190)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	17368	12355
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	17368	12355
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	17368	12355
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470		
неконтрольованій частці	2475		
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480		
неконтрольованій частці	2485		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	13953	15566
Витрати на оплату праці	2505	5366	4851
Відрахування на соціальні заходи	2510	1169	1444
Амортизація	2515	826	673
Інші операційні витрати	2520	11960	3092
Разом	2550	33274	25626

Керівник _____

М. П.

Головний бухгалтер _____

С.В. Мазін

Н.І. Бурлай

Продовження дод. А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП «Промвок»	Дата	2020 01 01
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за ЄДРПОУ	21917292
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за КОАТУУ	124887104
Орган державного управління		за КОПФГ	230
Галузь		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових, бобових культур і насіння олійних культур	за ЗКГНГ	
Одиниця виміру:	тис. Грн.	за КВЕД	01.11.0
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна	Контрольна сума	
Середня кількість працівників:	128		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку v
за міжнародними стандартами фінансової звітності

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	8	12
первісна вартість	1001	8	20
накопичена амортизація	1002	0	8
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1509	1509
Основні засоби:	1010	12380	24711
первісна вартість	1011	41921	55163
знос	1012	29541	30452
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Гудвіл при консолідації	1055		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		

Інші необоротні активи	1090	16	31
Усього за розділом І	1095	13913	26263
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	46200	25921
Виробничі запаси	1101	6751	15723
Незавершене виробництво	1102	5034	5950
Готова продукція	1103	34411	4240
Товари	1104	4	8
Поточні біологічні активи	1110	565	354
Депозити перестраховання	1115		
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1921	1137
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1426	13436
з бюджетом	1135	52	111
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	34	3134
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	6627	2542
Готівка	1166	13	8
Рахунки в банках	1167	6614	2534
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	1822	12
Усього за розділом ІІ	1195	58647	46647
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	72560	72910

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
І. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6198	6198
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	14372	14372
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1444	1444
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	34650	39572
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Неконтрольована частка	1490		

Усього за розділом I	1495	56664	61586
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	479	7200
за розрахунками з бюджетом	1620	1497	1750
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	30	0
за розрахунками з оплати праці	1630	250	24
за одержаними авансами	1635	10936	288
за розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1640		302
за страховою діяльністю	1645		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	2704	1760
Усього за розділом III	1695	15896	11324
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	72560	72910

Керівник _____

М. П.

Головний бухгалтер _____

Мазін Сергій Вікторович

Бурлай Наталія Іванівна

Продовження дод.А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ	Коди 2020 01 01 21917292 124887104 230
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за СПОДУ	
Організаційно- правова форма господарювання Орган державного управління	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за ЗКГНГ за КВЕД	01.11.0
Галузь		Контрольна сума	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових та технічних культур, виробництво олії		
Одиниця виміру:	тис. грн.		
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна		
Середня кількість працівників:	128		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	105513	49213
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(71318)	(26245)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	34195	22968
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	19	1420
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	1330
Адміністративні витрати	2130	(6726)	(2678)
Витрати на збут	2150	(3595)	(2936)
Інші операційні витрати	2180	(2084)	(1035)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	21809	17739
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	481	9
Інші доходи	2240	0	0

Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(380)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	22290	17368
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	22290	17368
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	22290	17368
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470		
неконтрольованій частці	2475		
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480		
неконтрольованій частці	2485		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	14191	13953
Витрати на оплату праці	2505	8418	5366
Відрахування на соціальні заходи	2510	1831	1169
Амортизація	2515	1428	826
Інші операційні витрати	2520	17299	11960
Разом	2550	43167	33274

Керівник _____

М. П.

Головний бухгалтер _____

С.В. Мазін

Н.І. Бурлай

№ _____ від « ____ » _____ 20__ р.

Ректорові Національного ТУ
«Дніпровська політехніка»
академіку НАН України
професору Півняку Г.Г.

ЗАМОВЛЕННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студенту групи 072-16-1 фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Сахно Володимирі Ігоревичу виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)» з використанням обліково-економічної інформації підприємства.

Тема роботи є актуальною для даного підприємства, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми підприємства і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності його діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана ТОВ НВП «Промвок» для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Гол. бухгалтер
ТОВ «Югсінтез»

Н.І. Бурлай

№ _____ от « ____ » _____ 2020 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студента Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)» Сахно Володимира Ігоревича

У системі управління підприємствами обґрунтування фінансових показників, здійснених фінансових операцій і результативність багатьох управлінських рішень досягається з урахуванням результатів фінансового прогнозування та планування.

Теоретичне значення результатів роботи полягає у визначенні специфічних ознак фінансового планування та прогнозування та дослідженні їх методів.

Практична цінність висновків полягає у визначенні найбільш точного методу планування валового прибутку із трьох запропонованих методів в роботі (метод експоненціального згладжування, метод ковзних середніх, метод Брауна).

За результатами планування валового прибутку було визначено, що більш точним методом планування для ТОВ НВП «Промвок» є метод ковзної середньої.

Пропозиції дипломної роботи щодо планування фінансових показників ТОВ НВП «Промвок» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Кваліфікаційна робота рекомендується до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Н.І. Бурлай

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студента групи 072-16-1 Сахно Володимира Ігоревича на тему «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)» представленої для присвоєння ступня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета дипломної роботи: визначення та обґрунтування найкращого методу планування фінансових показників підприємства.

2. Обрана тема актуальна через те, що при відсутності планових розрахунків фінансових показників, підприємство не може оперативного контролювати свої доходи і видатки та своєчасно приймати необхідні рішення.

3. Тема дипломної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – формування фінансових результатів та планування фінансових показників підприємств.

4. Задачі дипломної роботи відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

5. Автором визначено найкращий метод планування фінансових показників діяльності для досліджуємого підприємства.

6. Робота з керівником кваліфікаційної роботи вважається доброю. Практичне значення результатів дипломної роботи полягає у рекомендаціях щодо найкращого з розглянутих методів планування фінансових показників, які можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ НВП «Промвок».

7. Самостійність виконання завдань дипломної роботи хороша.

8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД.

10. Робота Сахно В.І. виконана на замовлення підприємства та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Сахно Володимира Ігоревича рекомендується до захисту з оцінкою 86 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
к.е.н., доц. кафедри ЕА і Ф

Цуркан І.М.